

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | BR. 4/387 | GODINA XXXVII | CIJENA 10 KN

TRAVANJ 2018.

STAROST – „HRAM MUDROSTI“

Poštovani čitatelji,

ima li ljepšega vremena od ovog? Projektno vrijeme svojom ljepotom i novim životom doprinosi u ovom vazmenom vremenu i duhovnom ozračju. Posebno ozračje u našim župnim zajednicama u ovom vremenu čine slavlja krštenja, prvih pričesti i krizmi. Vjerujem da nas posebno raduje kada vidimo kako djeca s radošću i poštovanjem pristupaju sakramentima svoje prve isповijedi i kada s nestrpljenjem očekuju svoj prvi susret s Isusom u sakramantu Euharistije. Iako ih vjerojatno nismo uspjeli uputiti u svu dubinu teološkoga shvaćanja Euharistije ili ih naučiti svemu što smo imali u planu, znamo da je Bogu, Dobrom Ocu i Isusu, kojega su nastojali upoznati, dovoljno i njihovo otvoreno srce, njihova neposrednost i njihova jednostavnost. Gledajući njih, možemo razumjeti i Isusovu riječ kada nam govori da „...ako ne budemo kao djeca, nećemo vidjeti kraljevstvo Božje.“ Ne bi li bilo dobro da ta djeca

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulsko biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Zamjenik glavnog urednika: Željko Mrak

Uredništvo: Blaž Bošnjaković, Vilim Grbac, Ilijia Jakovljević, Tomislav Milohanić, Željko Mrak

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-342
ladonja@biskupija-porecko-pulsko.hr
ladonja@josipturcinovic.com

List izlazi 12 puta godišnje

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tisk/Nakladnik:

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

IBAN HR7023800061147003243

Devizni račun

ESB: CHR22 70010000-09166144

IBAN: HR7324020061100107336

SWIFT ESBC HR 22

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: Procesija u Bermu

budu primjer svima nama starijima, pa da se i mi spustimo s visina svojih pametovanja, mudrovanja i naklapanja i pokušamo toj djeci pomoći svojim strpljenjem i razumijevanjem? To je zadaća svih nas. Roditelji bi mogli iskoristiti tu prigodu i pokazati svojoj djeci da se nisu zaboravili isповijedati ili moliti, kako su spremni nešto dobro učiniti radi njih i radi sebe. To je prigoda da im pokažu kako sakramenti isповijedi i pričesti nisu „stvari“ za malu djecu, već važni koraci koji svakome vjerniku pomažu živjeti dostoјno svoju vjeru tijekom cijelog života. Slavlja primanja sakramenata posebno mogu doprinijeti boljem ozračju u svakoj obitelji. Ta djeca Božju milost i darove Duha, koje primaju, donose u svoj dom i u svoju obitelj. Zar nije i to dobar razlog da se pomirimo s onima s kojima smo u svađi, zamolimo za oproštenje one koje smo povrijedili ili da jednostavno pokušamo činiti i živjeti za dobro svoje obitelji? To bi, dakako, trebalo biti puno važnije od raznoraznih vanjskih manifestacija koje ćemo nastojati ispoštovati tom prigodom. Naše bi župne zajednice mogle iskoristiti slavlja primanja sakramenata kao jednu hvalevrijednu i korisnu duhovnu obnovu cijele zajednice. Sva ta djeca koja primaju sakramente, ne čine to radi reda ni radi običaja. To su članovi naših župnih zajednica koji obogačuju veliku kršćansku obitelj, stoga bi i to mogao biti dobar povod da se svi u župi uključimo u što bolje proživljavanje i da što bolje i što aktivnije sudjelujemo u slavljima sakramenata. Tako bi i naši

prvopričesnici mogli osjetiti da postaju punopravni i aktivni članovi zajednice koja ih očekuje, koja im se raduje i koja na njih računa. Tu, dakako, ne prestaje naša zadaća. Ono najteže tek nam slijedi. Pozvani smo pitati se kako ćemo mi, svatko od nas, toj djeci, posebno krizmanicima, biti primjer. Hoćemo li im uspjeti svojim primjerom dati do znanja da ima smisla biti kršćanin i vjernik, da i oni sami mogu svojim životom u vjeri doprinijeti boljem i ljepšem svijetu? To su pitanja koja bi si valjalo postaviti upravo kada vidimo pred sobom mlade ljude koje tek čekaju životni izazovi i iskušenja. Bilo bi, vjerujem, puno bolje o tome razmišljati, nego sa strane komentirati je li sve dobro pročitano ili recitirano, kako se tko obukao, jesu li se svi sa svima uspjeli fotografirati.

Ta slavlja, koja se posebno slave tijekom svibnja, u znaku su velikoga blagdana koji slavimo u ovo vrijeme, a to je blagdan Pedesetnice ili Duhova. Ovaj blagdan, koji s pravom zovemo i rođendanom Crkve, može nam biti poticaj da promislimo i o tome kako doprinosimo životu Crkve. Smatramo li se doista članovima Isusove Crkve u koju smo zakoračili sakramentom krštenja? Na nama je da Crkvi doprinesemo svojim dosljednim kršćanskim životom jer će to biti najbolji odgovor svima koji danas Crkvu, na čelu sa Svetim Ocem, kritiziraju i prozivaju. Neka nam, poštovani čitatelji, u tom nastojanju bude od pomoći zagonjer i primjer Blažene Djevice Marije čiji mjesec svibanj uskoro započinjemo.

Papa zaredio 16 svećenika

VATICAN Papa Franjo je danas na nedjelju Dobrog Pastira prigodom Dana molitve za duhovna zvana podijelio šesnaestorici đakona svećenički red. Među njima je 37-godišnji Spiličan Juraj Bašković, koji je najprije završio u Splitu fakultet elektrotehnike, a potom u Rimu filozofsko-teološki studij. "Radost Evanđelja koja nam otvara susret s Bogom i braćom ne može čekati našu tromost i lijenost. Ona nas ne dodiruje ako je udobno promatrano s prozora, opravdavajući se da čekamo bolja vremena i ne ostvaruje se za nas ako ne preuzimamo danas rizik izbora", stoji u poruci Pape Franje.

Novozaređenim svećenicima Papa je preporučio da se ne umore biti milosrdni, da se sjete da su i sami grešnici te da nastoje ugađati samo Bogu. Preporučio im je da gledaju uvijek na dobrog pastira, koji nije došao da mu se služi, već da služi. Svećenik mora nastaviti Kristovo poslanje. Stoga je potrebno živjeti ono što se naučava, nastojeći se više svidjeti Bogu, nego ljudima. Isus je vrhovni svećenik Novog zavjeta i u Njemu čitav Božji puk sastavni je dio svećeništva. On je međutim izabrao nekolicinu, kako bi javno obavljali u njegovu ime u Crkvi svećeničku službu za sve ljudi i tako nastavili poslanje učitelja, svećenika i pastira, objasnio je Papa, pozvavši nove svećenike da svima nude Božju riječ, koju su sami primili s radošću. Čitajte, meditirajte riječi Božje kako bi vjerovali u ono što čitate, naučavali ono što ste shvatili vjerom i živjeli ono što naučavate, preporučio je Papa novozaređenim svećenicima, a nazočne roditelje, rodbinu i prijatelje pozvao da se mole za njih kako bi slušali, razlučivali i živjeli Gospodinov poziv. (IKA)

Pedesetnica

Silazak Duha Svetoga na apostole opisan je u dvama biblijskim tekstovima. Najpoznatiji je tekst u Djelima apostolskim (poglavlje 2) gdje se opisuje scena u Jeruzalemu, pedeset dana nakon Uskrsnuća. Apostoli i Marija zajedno mole i tijekom molitve na njih silazi Duh Sveti, u vidu ognjenih plamčaka. Apostoli potom počinju javno govoriti o Kristovu uskrsnuću. U drugom tekstu, iz Ivanova evanđelja, silazak Duha Svetoga stavljene je u drugaćiji kontekst. Ivan naglašava kako su apostoli nakon Kristove smrti bili „u strahu od Židova“ te su „zatvorili vrata“. Još nisu susreli Krista uskrsloga. Njihova je vjera bila na velikoj kušnji sve dok se Krist ne pojavi među njima i obrati im se riječima: „Mir vama“, pokazuje im rane, a oni shvaćaju da pred sobom imaju Uskrsloga. U tom trenutku, piše Ivan: „Isus dahne u njih i kaže im: ‘Primite Duha Svetoga...’“ (Ivan 20, 22) Djela apostolska i Ivanovo evanđelje donose dva različita opisa istoga trenutka iz života apostola i uskrsloga Isusa. Sadržaj je isti. Na učenike silazi Isusov duh, Kristov duh – Duh Sveti. I njihovi se životi mijenjaju iz temelja. Ivan je naglasio duševno stanje apostola prije toga događaja: bili su ispunjeni strahom. S pravom, njihov je učitelj ubijen, razapet, još nisu upoznali uskrsnuća, i sve im se činilo izgubljeno, besmisleno i propalo. Isusov dolazak, pogled na rane Uskrsloga i njegove riječi – mijenjaju sve. Duh ih obuzima. Lukin tekst iz Djela apostolskih otkriva nam što se događa s čovjekom kad ga obuzme Božji duh: strah nestaje. Strah je u svojoj biti potpuna suprotnost vjeri. Kad bismo strah i vjeru htjeli slikovito, fizički prikazati, onda bi strah označavao tijelo koje dršće,

nestalno je i nemirno. Vjera, nasuprot tomu, označava mirnoću, postojanost i čvrstoću, stamena čovjeka. Čovjek se ispunjen strahom zatvara, a čovjek pun vjere otvoren je Bogu i čovjeku. Zato Isus ljudima govorи: „Ne boj se, samo vjeruj.“ (Marko 5, 36)

Duh Sveti u apostolima čini upravo to – od uplašenih učenika oni postaju hrabri navjestitelji. Duh je odgovor na njihovu molitvu – i ispunjenje Isusova obećanja. On ih zahvaća tamo gdje su najranjiviji – prestrašeni, usamljeni, ostavljeni na milost i nemilost okrutna svijeta. Ulazi među njih, ispunja ih snagom „odozgo“ i oni su sada spremni učiniti i nadljudske napore. Tamo gdje su njihove osobne snage presušile, Božji odgovor na molitvu donosi novu snagu, veću od čovjeka i njegova straha. Ohrabreni u vjeri, apostoli konačno počinju provoditi ono na što su pozvani. I tu ih vodi Duh, a očituje se, prema Lukinu opisu, u još jednom izvanrednom događaju. Naime, apostoli, izlazeći na ulice, govore o Kristu, i to na svojem materinskom jeziku koji je, pretpostavljamo, bio aramejski. Međutim, u mnoštву naroda koje se okupilo oko njih bilo je i puno stranaca, Luka ih nabraja: „Parti, Međani, Elamljani, žitelji Mezopotamije, Judeje i Kapadocije, Ponta i Azije, Frigije i Pamfilije, Egipta i krajeva libijskih oko Cirene, pridošlice Rimljani...“ (Djela 2,9-10) Svi oni razumiju sve što im apostoli govore – iako nisu poznavali njihova jezika. Ovaj Lukin tekst možemo protumačiti na dva načina. S obzirom da se radi o jedinstvenom događaju u povijesti – o silasku Duha Svetoga na učenike nakon kojega se rađa Crkva, moguće je da tekst doslovno izriče i prenosi jednu izvanred-

nu situaciju koja se dogodila jednom i nikada više u povijesti, kao što se Kristovo uskrsnuće dogodilo – samo jednom. Jednom se rodio Krist, jednom se rodila Crkva. Zašto to rođenje ne bi bilo praćeno nekim izvanrednim, nikad poslije ponovljenim znakom? Bogu je sve moguće. Svakako, događaj ne opisuje vještinu koju su apostoli dobili da bi njome vladali kasnije – jer iz povijesti Crkve znamo da je apostolu Petru u Rimu bio potreban prevoditelj, i to je bio Marko, autor Evanđelja po Marku. Međutim, činjenica da Ivan donosi isti događaj, ali opisan drugim riječima, upućuje nas da tražimo drugo tumačenje ovoga teksta, koje želi istaći njegovo duboko simboličko značenje. Prvi put u povijesti objavljene vjere Riječ Božja nije više pridržana samo jednomu narodu, izraelskom narodu. Odsad, nakon Kristova uskrsnuća i silaska Njegova Duha, svi narodi imaju pristup Božjim svetinjama. Narodi se razlikuju po jeziku kojim govore – činjenica da sad svi narodi razumiju Božju riječ, da ona više nije rezervirana za jedan narod – govori da se Bog odsad obraća svima, da sve želi privući k sebi, i da je Božji narod otvoren za sve ljude ovoga svijeta. To je dubok smisao cijele Kristove poruke i Božje objave, cijeli smisao apostolskoga poslanja i propovijedanja: „Nema više: Židov – Grk! Nema više: rob – slobodnjak! Nema više: muško – žensko! Svi ste vi Jedan u Kristu Isusu!“ napisao je apostol Pavao u poslanici Galaćanima (Gal 3,28). Nestanak straha, učvršćena vjera i otvorenost svakom čovjeku: to je Kristova poruka u sili Duha Svetoga.

Održani 5. Dani biskupa Jurja Dobrile

Biskup Jurja Dobrila – dobročinitelj i znameniti preporoditelj istarskog puka

Unedjelju, 15. travnja 2018., su u župi Sveta Lucija nedaleko Pazina započeli 5. Dani biskupa Jurja Dobrile, prigodom obilježavanja 206. obljetnice rođenja tog velikog dobročinitelja i znamenitog preporoditelja istarskih Hrvata. Dane biskupa Jurja Dobrile priredili su župa Sv. Lucija Pazinska i Bratovština Hrvatska Istra.

Dvodnevno obilježavanje Dobrilinih dana započelo je misom zahvalnicom koju je u čast biskupu Dobrili, u njegovoj rodnoj župi predvodio vlč. Željko Zec. Nakon misnog slavlja uslijedio je prigodni kulturno-umjetnički program kojeg su realizirali župljanini te Zbor Mali sv. Jurja iz Starog Pazina koji je uz domaći župni zbor pjesmom pratio i misno slavlje. Na poziv voditeljice Josipe Ferenčić okupljenima se, u ime suorganizatora, Bratovštine „Hrvatska Istra“, obratio njezin predsjednik Željko Mrak. On se ukratko osvrnuo na proteklih pet godina obilježavanja Dana biskupa Jurja Dobrile, od 2014. kada je, o 202. obljetnici rođenja, na inicijativu mještana Velog Ježenja ispred biskupove rodne kuće postavljen reljef s njegovim likom. Prije drugih povijesnih zapisa Himnu biskupu Jurju Dobrili, koju je o 100. obljetnici biskupovog rođenja napisao Leonardo Kalac pod pseudonimom Vrlinov a uglazbio Matko Brajša, pročitala je Mirjana Ferenčić, koje je ujedno organizacijski spitirus movens obilježavanja Dobrilinih dana. Potom je više župljana pročitalo ulomke povijesnih zapisa o događajima vezanim uz lik biskupa Dobrile, iz pera okružnog kapetana iz Pazina Fridricha Grimschitza o proslavi posvete dr. Dobrile za porečkog i pulskog biskupa 18. svibnja 1858. pročitala je Sara Žufić. Zapis pazinskog prepošta Antuna Kalca o obilježavanju 100. obljetnice biskupovog rođenja pročitali su David Kalac i Silvia Guštin, u tom je zapisu posebno citiran govor Matka Laginje, koji se je tom prigodnom, uz mnoge druge dostoјanstvenike, pred velikim mnoštvom naroda prisjetio biskupa Dobrile te u više navrata citirao pojedine njegove poznatije istupe. Program je završen kratkim igrokazom kojeg su upriličili učenici Aleks Brajković i Nataša Milotić, a kojim su dočarali nekoliko crtica iz djetinjstva biskupa Dobrile, što je naglašeno dijalektalnim izričajem. Izveli su to s nezaobilaznom notom humo-

ra koji dokazuje da puk okolice Pazina biskupa Dobrili doista doživjava kao velikog sina Istre ali s kojim oni imaju jednu posebnu povezanost. Na kraju misnog slavlja župnik je naglasio važnost i izvanrednost borbe biskupa Dobrile za prava hrvatskog naroda u Istri, istaknuvši kako se stariji sjećaju okolnosti prije 50, 60 godina, pa nam je moguće samo zamisliti kakve su njegove životne okolnosti bile u prvoj polovici 19. stoljeća.

„Ako mi zaboravimo Dobrili i njegova nastojanja za dobro našega naroda u Istri, onda smo podbacili. Moramo biti svjesni napora naših starih, napora Dobrilina za ovaj hrvatski narod, da bude pismen, da bude u korak sa drugim narodima, da ima prava koja treba imati. On je napisao molitvenik, naglasio je nadalje župnik, nemojmo nikada zaboraviti da je on bio prije svega biskup, da je pored svih nastojanja za dobrobit naroda, želio nadasve da taj narod ostane vjernički narod, da se moli Bogu, da ide u crkvu, da računa s Bogom u svome životu. Pitanje je to i za nas danas, da li malakše vjera Dobrilina u našem narodu danas?“, naglasio je vlč. Zec.

Drugi dio 5. Dana biskupa Jurja Dobrile održan je u ponедjeljak, 16. travnja. U jutarnjim satima izv. prof. dr. sc. Aleksandra Golubović održala je predavanje za učenike Pazinskog kolegija – klasične gimnazije o Frani Petriću, a u popodnevnim satima uslijedilo je polaganje cvijeća ispred rodne kuće i razgledavanje spomen sobe biskupa Dobrile u Velom Ježenju.

Svečanosti je, uz brojne mještane te poštovatelje lika i djela biskupa Dobrile, nazočio i biskup u miru mons. Ivan Milovan koji je predvodio i prigodnu molitvu. Okupljenima se prigodnim riječima dobrodošlice obratio mjesni župnik

vlč. Željko Zec. Cvijeće i svijeće ispred spomenika položili su Eva Krizmanić i Igor Krizmanić, koji živi u Velom Ježenju i u srodstvu je s biskupom Dobriliom. U spomen sobi u rodnoj kući prigodnim riječima okupljenima se obratila Mirjana Ferenčić, sa kratkim sažetkom biskupovog životopisa. Program je zaključen predavanjem o biskupu Dobrili u sjedištu Bratovštine Hrvatska Istra u Pazinu.

Referat pod naslovom Juraj Dobrila - biskup, veliki mecenat, đaka i odgajatelj mlade hrvatske inteligencije čiji je autor umirovljeni svećenik mr. sc. Mladen Juvenal Milohanić pročitao je dr. sc. Željko Mrak, predsjednik Bratovštine Hrvatska Istra. Bratovština „HRVATSKA ISTRA“ drugu godinu zaredom sudjeluje kao suorganizator u prigodnom programu obilježavanja obljetnica rođenja velikoga biskupa pod nazivom Dani biskupa Jurja Dobrile. Predavač je uvodno istaknuo kako je udruga Bratovština „HRVATSKA ISTRA“ osnovana 2016. godine s ciljem promicanja, razvijanja i njegovanja hrvatske kulturne baštine, znanstveno, stručno i sustavno izučavanje povijesti hrvatske Istre, djela i rada hrvatskih istarskih preporoditelja i prezentiranje rezultata toga izučavanja javnosti, njegovanja čakavštine, upoznavanja glagoljaštva kao nerazdvojnog dijela hrvatske pismenosti i kulture, čuvanja i vrednovanja izvorne hrvatske kulture, jezika, običaja, vjerskih i umjetničkih vrednota, te prikupljanja novčanih sredstava za obnovu kulturno-povijesnih spomenika, povezivanje i okupljanja istarskih Hrvata u domovini i iseljeništvu, sudjelovanja u razvoju kreativnih ideja mladih organiziranjem radionica i kampova izvrsnosti (iz prirodoslovno-matematičkih i društveno-humanističkih područja). (Tiskovni ured PPB)

POLITIKA, SVJETONAZOR I SAVJEST

Dok sam davno studirao u Italiji, a cijelo osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje prošao u komunističkoj Jugoslaviji, nisam se mogao načuditi kako su u Italiji članovi komunističke partije nesmetano mogli ići u crkvu, ispovijedati svoju vjeru u Boga, držati do nekih vrijednosti koje su kršćanima svete, kao što su vrijednosti braka, obitelji, nezamjenjivih roditeljskih uloga u odgoju djece, i tome slično. Jednom riječu, nije mi bilo posve razumljivo kako političko djelovanje čovjeka može biti odvojeno od svjetonazorskih pogleda i vjerovanja. Ja sam, naime, bio svjedok činjenice da u komunističkoj Jugoslaviji takva podjela nije bila moguća. Ako si bio član komunističke partije, ovo tvoje političko opredjeljenje moralno se poklapati sa službenim svjetonazorom vladajuće partije. Ali, ubrzo sam naučio da je u jednom istinski demokratskom sustavu takvo razdvajanje političkoga i svjetonazorskog aspekta sasvim normalna stvar, štoviše, gleda se na to kao na dokaz zrelosti demokracije. I ne samo to.

Stranka ili savjest?

Kada član jedne stranke ili partije, koji je na predizbornoj promidžbi i kod glasovanja bio odan član stranke, na glasanju izbori mjesto u parlamentu, stvari se mijenjaju. On nije više pod strogom kontrolom stranke, nije obvezatan uvijek glasovati za ono što stranačko čelnštvo predlaže, pogotovo kada se radi o svjetonazorskim pitanjima. Nakon što uđe u parlament, na scenu stupa njegova savjest. Takav institut vrijedi u svim demokratskim sustavima i upravo je po tome drugačiji od sustava jednoumnih diktatorskih režima, u kojima parlament služi samo kao produžena ruka vladajuće režimske stranke. I kršćanski pogled na vrijednosti demokracije u tome prepoznaje veliku vrijednost. Naravno da to ne funkcioniira uvijek besprijeckorno jer stranke žive u trajnoj napasti svoje

članove pretvoriti u pasivne poslušnike. Često se članove vlastite stranke u parlamentu „iza zavjese“ pokušava nagovoriti da budu „u skladu“ sa stavom stranke u svim pitanjima, političkim, gospodarskim i svjetonazorskim, ali nije uobičajeno da se „na svjetlu dana“ provodi politika stranke koja će zahtijevati od svojih članova u parlamentu da i u svjetonazorskim pitanjima glasuju protiv vlastite savjesti.

Savjest samo formalnost

U Hrvatskoj se upravo to događa. Štoviše, ako se nasluti da se neki članovi stranke ne slažu s politikom vrha stranke u pogledu svjetonazorskih pitanja, odmah se postavi pitanje podjela u stranci, što je absurdno, kao da se radi o stranačkom robovlasičkom sustavu, a jasno je da stranke jednouumnoga ustroja nikada ne traju dugo. To mogu samo uz pomoć strahovlade. Nakon događanja proteklih dana i tjedana postavlja se logično pitanje: Je li u Hrvatskoj moguće da netko bude član jedne stranke, čak i kada se ne slaže sa stavovima vrha stranke u odnosu na neka svjetonazorska i etička pitanja? Protekli su događaji pokazali da to u Hrvatskoj nije moguće. I to vrijedi za većinu stranaka, od lijevih do desnih. To vrijedi i za ona svjetonazorska pitanja koja će imati dalekosežne posljedice za društvo i narod. Ne vjerujem da bi netko, kada bi ipak, usprkos stavu stranačkoga vodstva, glasovao onako kako mu to njegova savjest nalaže, bio pošteđen stranačkih sankcija, a da ne govorimo o medijima koji bi odmah to proglašili kao raskol u stranci. Dakle, u Hrvatskoj je još uvijek na prvome mjestu stranačka stega. Čak i kada se tobože omogući da se netko izjasni „po savjesti“, to zvuči samo kao formalna fraza jer je svjestan da bi time mogao narušiti „rejting“ stranke kojoj pripada, a ipak mu je najvažnije ostati na političkim „jaslama“ koje su itekako unosne.

Savjest – čuvar čovjekova dostojanstva

SVAKI ČOVJEK, bez obzira na zvanje koje opslužuje, mora imati nekakvu autonomiju razmišljanja i djelovanja. To vrijedi i za političara. Savjest je zaista zadnja barijera protiv slijepoga robovanja bilo komu ili bilo čemu. Stoga je Crkva savjest nazvala „glasom Božjim u čovjeku“, što ne znači da netko mora biti vjernik ili kršćanin kako bi imao savjest. Savjest je sastavni dio dostojanstva čovjeka ili, u kršćanskom smislu, bitna dimenzija čovjekove „sličnosti s Bogom“. Ponašanje po savjesti obveza je svakoga čovjeka. Činiti nešto što po savjesti osjećamo da je zlo, istinski je grijeh. Ali i nevjernik, kada čini nešto protiv vlastite savjesti, iako to ne osjeća kao grijeh, itekako ima gržnju savjesti. Dakle, ne postoji nikakav forum, institucija ili stranka, koja čovjeku smije naložiti da čini nešto što po savjesti smatra nedopuštenim ili štetnim. Takav bi pokušaj bio teško narušavanje čovjekova dostojanstva, čime širom otvaramo vrata potpunom relativizmu, a savjest izjednačujemo s onim „činim što me volja“. Kršćanin vlastitu savjest oblikuje prema Božjim zapovijedima. Stoga netko ne može reći da je kršćanin, a činiti nešto za što je uvjeren da je suprotno Božjoj volji. To vrijedi za svakoga čovjeka, pogotovo kršćanina, pa onda vrijedi i za saborske zastupnike, bez obzira kojoj stranci pripadali.

NE OSTATI VJERNI – ZLU

Pripreme su za ljeto užurbane. Razne. Pa i one psihičke. Ono što je životno zanimljivo i što ima i imat će dalekosežne posljedice za budućnost gradova i zemlje hrvatske jesu masovne glazbene manifestacije kojima je cilj biti na (u)slug/u/anstvo bogataškoj, do-sadnjačkoj mladeži iz Europe i čitavoga svijeta za njihove ishitrene prohtjeve koji graniče s nenormalnošću. A kako bi i mogli biti normalni, kad se "događaju" pod snažnim pritiskom velikih količina alkoholnih i energetskih napitaka, droga pušenjem, "ubadanjem", "šmrkanjem", gutanjem "tabletica"... i sve zajedno pomiješano bez reda i broja, bez "uskladivanja"... Zabrinjavajuće!! Kažu da su ti "tipovi i tipice" uredni platiše. Imaju i mogu i hoće. Za njima se povode naši mladi koji s njima (i od njih dobivaju pa) imaju, želete i hoće, iste užitke. Kad ovi odu, naši nastavljuju jer su im gosti ostavili "materijala za konzumaciju" i jer su, radeći s njima, zaradili pa mogu još neko vrijeme "robu" kupovati, a poslije...? Dakle, spremi se opće poznato Zrće, pa "ultre" u Splitu, u Štinjanu, pa se sele po otocima (s koliko radosti i zanosa organizatori najavljuju to seljenje – i to pod državnim plaštem!), pa određeni filmski festivali... Sve to za šaku dolara iliti eura... Sve pod krinkom kulture i zabave... i s "blagoslovom" države. Sve se to javno organizira, zavodljivo oglašava, poziva, nudi... sav svijet zna da je ovdje "sloboda", da se ovdje "može" (što se drugdje ne može i ne smije), da se skrivaju od možebitnih negativnih dojmova, za koje bi se moglo doma (u domovini iz koje mladi dolaze ovamo uživati) postavljati (moralna ili etička) neugodna pitanja. A što je s našim mladima? Koga briga za

njih? Važna je zarada. Važni su euri. O njima ćemo, ako ćemo, poslije razmišljati. I liječnici opće medicine, i psiholozi, i psihijatri, i pravobranitelji za djecu, i plavi telefon i socijalna služba, i centri za odvikavanje, i komune, i "ovi i oni", i naravno – crkveni ljudi... Tko misli da ta djeca – jer su nabrojenim zlima izložena, još mala i nedorasla djeca koja sve to vide, imaju priliku probati, biva im ponuđeno, budu nagrađena iz zahvalnosti ili velikodušnosti gostiju – nama pred očima propadaju u svakom smislu? Kome su važnija djeca i mladi od eura? Tko uopće razmišlja da će poslije te silne eure trošiti da ozdravi to dijete od navučenih bolesti, od navučenih ovisnosti, od stečene lijenosti, od stečene neodgovornosti, od stečene bezobraznosti? Tko razmišlja da će poslije "žetve eura", rasipati iste "kapom i šapom" od liječnika do врача i do dalekih hodočašća, često bez ikakve koristi, bez ikakva uspjeha... osim da mu ovisno dijete sve više i više troši i prodaje sve što uspije "dohvatiti": eure, vrijedne aparate, vrijedne stvari... što god se može za bilo koju cijenu prodati ili zamijeniti za "dozu"? Pa i vlastito tijelo?! Kako i čijim je blagoslovom Hrvatska postala "raj za ovisnike"? Naravno da se to tako službeno i javno ne zove. Imamo za to umiljate, bezazlene izraze iako svi znaju da su ti izrazi maske ispod kojih se krije grozna istina, kojoj ne žele pogledati u oči jer gledaju u ponuđenu hrpu eura. Ali ne propadaju samo "sinovi i kćeri" milijunaša! Propadaju zavedeni "sinovi i kćeri" srednjega sloja, siromaha, samohranih majki, razvedenih roditelja, unuci prepуšteni brizi i odgoju djedova i baka, djeca roditelja koji "crnče" po građevinama, niskogradnjama, djeca

radnica u marketima i peračica posuđa u restoranima, spremačica soba itd. Za sav mukotrpan trud na kraju ljeta budu "nagrađeni" ovisnikom, propalim, unesrećenim djetetom. Tko ne vidi tako "crno" predstavljen problem, neka razgovara, neka se druži s onima koji imaju u kući ovisnika. Neka ne poseže za krilaticom da "su si sami krivi" ili "njihov problem" i slično jer je problem šire naravi. Treba onemogućiti zlo, jednako kao što se one-moguće "zakonito" pušenje cigareta (je li pušenje duhana zlo; koje je zlo veće: pušenje marihuane ili duhana; je li veće zlo cigareta ili šprica; "crtica", tabletica). Vidi se kako je teška, uporna i sustavna borba protiv pušenja duhana. Na drugu se stranu govori o medicinskom i zakonito dopuštenom korištenju marihuane. I time se, hoćeš-nećeš, daje prešutni blagoslov korištenju, malo-pomalo, i drugim opijatima. A onda će nakon nekoga vremena slijediti duga i neizvjesna borba protiv istih (zdravstvenih!) zala. Na "ultrama" se pruža izvanredna prilika za "probati" mnogo toga. Ako postoje neki ugovori na više godina (pet?) kojima je osigurano višegodišnje održavanje tih partyja, sada treba raditi na tome da se oni ne produžuju. Ako se u nekom vremenu smatralo zgodnim privući partijanere u našu zemlju radi "napretka turizma", to sada sigurno više nije potrebno, nego je, dapače (od samog početka iskusili smo na svojoj koži!), štetno. Žrtvovali smo nekoliko generacija naših mladih ljudi, više ne moramo (ako je netko i smatrao da je dosad trebal!). Započnimo hrabro borbu za našu slobodu od sada, od danas, od ove godine.

Bili smo u Rimu i Asizu

Učetvrtak, 12. travnja u kasnim večernjim satima započelo je putovanje skupine hodočasnika prema vječnom gradu Rimu. Na put smo krenuli svatko u iščekivanju novih iskustava koja će nas obogatiti i ispuniti. Hodočašće u Rim pokrenuo je i osmislio velečasni Milivoj Koren, koji je svakodnevno pripremao duhovna čitanja i razmatranja, vodio molitve i održavao mise kako bi naše hodočašće bilo duhovno ispunjeno. U petak, 13. travnja na putu prema Rimu posjetili smo Loppiano, gradić u kojem živi i djeluje zajednica fokolara, laika novoga stila, vjerski pokret ljudi posve darovanih Bogu koji promiču ljubav i zajedništvo. Pokret fokolara ili Djelo Marijino vjerski je pokret koji je 1943. osnovala Chiara Lubich u Trentu na sjeveru Italije. Iako je to prvenstveno katolički pokret, stvorio je jake veze s glavnim kršćanskim religijama, drugim vjerama, pa i ljudima bez vjerskih uporišta. Danas Pokret djeluje u 182 zemlje i pokriva više od pet milijuna ljudi. Subotu smo posvetili razgledavanju Rima, papinske rezidenциje Vatikana, Trga svetoga Petra i najvećega kršćanskog hrama, veličanstvene bazilike svetoga Petra u kojoj se nalazi grob sv. Petra i sv. Ivana Pavla II. koji je smješten u kapeli sv. Sebastijana. U podnevnim satima posjetili smo baziliku svetoga Pavla izvan zidina, Fontanu di Trevi, Panteon, Katakombe sv. Kalista, najstarije groblje rimske kršćanske zajednice i kriptu sv. Cecilije.

Susret sa Svetim Ocem Franjom

Nedjelja je započela posjetom crkvi sv. Petra u okovima i Koloseumu. Toga je dana sve bilo u znaku iščekivanja susreta sa Svetim Ocem Franjom i njegova obraćanja prisutnima na Trgu sv. Petra. Njegove poruke mira i ljubavi ispunile su taj dan pa smo s novim poletom i lačoćom krenuli dalje u obilazak, posjetili crkvu sv. Marije Velike, Fontanu di Trevi, baziliku sv. Sebastijana, gdje smo svoje molitve predali Gospu od Čuda. Na kraju smo prošetali Španjolskim trgom i cvijećem ukrašenim Španjolskim stubama i krenuli prema Hrvatskom zavodu svetoga Jeronima u kojem borave studenti i

svećenici iz Hrvatske. Tu nas je dočekao velečasni Pranjić i upoznao s radom Zavoda. Doživljaj Rima ne bi bio tako bogat i ispunjen bez naše voditeljice Rimom Veronike Konda koja je svoje znanje, duhovitost i ljubav tijekom našega boravka u Rimu nesobično podijelila s nama. U ponedjeljak, 16. travnja, zadnjega dana našega druženja, napustili smo Rim i krenuli do Asiza, posjetili baziliku sv. Franje Asiškoga i tu zaokružili svoje putovanje. Ispunjeni mirom i zadovoljstvom, puni dojmova i novih iskustava krenuli smo prema svojim kućama. Zahvaljujemo velečasnom Milivoju Korenu i ostalima koji su sudjelovali u osmišljavanju i organizaciji hodočašća, kao i sudionicima koji su svojim zajedništvom na ovom putu omogućili nova prekrasna iskustva kojih ćemo se zasigurno dugo sjećati. (M. F.)

Biskup Bogdan s hodočasnicima u Hrvatskoj crkvi sv. Jeronima

RIM U sklopu hodočašća na grobove apostolskih prvaka povodom 20. obljetnice uspostave Vojnoga ordinarijata u Republici Hrvatski šezdesetak pripadnika Hrvatske vojske i policije, među njima i polaznici Ratne škole „Ban Josip Jelačić“ te hrvatski branitelji, pohodili su u utorak 24. travnja Hrvatsku crkvu sv. Jeronima i susreli se s članovima Papinskoga hrvatskog zavoda sv. Jeronima. U pratinji su, među ostalima, bili vojni biskup Jure Bogdan, ministar unutarnjih poslova dr. Davor Božinović, ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved, glavni ravnatelj policije Nikola Milić i zamjenik načelnika Glavnoga stožera Oružanih snaga general-pukovnik Drago Matanović. Susretu su također nazočili diplomatski predstavnici u Rimu: veleposlanik Republike Hrvatske pri Svetoj Stolici Neven Pelicarić, veleposlanica Bosne i Hercegovine pri Svetoj Stolici Slavica Karačić i veleposlanik Republike Hrvatske pri Talijanskoj Republici Jasen Mesić. Rječ dobrodošlice uputio je rektor Zavoda sv. Jeronima preč. Bože Radoš. Euharistijsko slavlje predvodio je biskup Bogdan, a koncelebrirali su, među

ostalim, generalni vikar Vojnog ordinarijata don Marko Medo, biskupski vikar za pastoral MUP-a i Redarstvenih službi fra Frano Musić, OFM, dosadašnji generalni vikar o. Jakov Mamić, OCD. Biskup Bogdan istaknuo je u homiliji kako je vjera u Isusa Krista izvor života koji kršćane osposobljuje za hrabro i strpljivo svjedočenje Evandželja u svakodnevnim prilikama, bez obzira na povoljne ili nepovoljne društvene okolnosti. Prvo čitanje iz Djela apostolskih govori o progonu prve Crkve u Jeruzalemu i navještaju Evandželja među poganim u Feniciji, na Cipru i u Siriji. „Nakon kamenovanja Stjepana uslijedio je progon Crkve u Jeruzalemu. Jedini su apostoli ostali u Jeruzalemu, a ostali su vjernici uglavnom pobegli. No, unatoč nevoljama i bijegu, nisu klonuli. Dapače, prepoznali su prigodu da navijeste radosnu vijest Evandželja žiteljima Antiohije i drugih poganskih krajeva. Njihova ljubav i hrabrost urodili su plodom: Ruka Gospodnja bijaše s njima te velik broj ljudi povjerova i obrati se Gospodinu (Dj 11, 21). Kasnije tijekom povijesti, pa sve do naših dana, potvrđilo se da progoni i neprijateljstva ne mogu

ušutkati Evandželje. Protiv mržnje i zla borimo se ljubavlju i spremnošću na žrtvu, baš onako kako nam je Isus Krist pokazao svojim predanjem na križu”, istaknuo je biskup Bogdan. Zatim se biskup osvrnuo na netom objavljenu Apostolsku pobudnicu *Gaudete et exsultate* kojom papa Franjo želi potaknuti sve kršćane, a osobite laike, da prihvate poziv na svetost u suvremenom svijetu. „Put prema istinski življenom kršćanstvu započinje u našem svagdašnjem životu. To je put sastavljen od malih koraka koji će nas dovesti do cilja ako njime budemo išli strpljivo i s pouzdanjem u Boga”, zaključio je biskup Bogdan, navodeći duhovni savjet sv. Toma Akvinskoga: „Bolje je šepati na pravome putu, nego trčati na krivome putu.” Na završetku mise biskup Bogdan ukratko je predstavio povijest i značenje svetojeronskih ustanova koje su prije nekoliko dana, 21. travnja, proslavile 565. obljetnicu djelovanja u Vječnom Gradu. Potom su se hodočasnici i gosti u zavodskim prostorijama susreli sa svećenicima studentima Zavoda sv. Jeronima. (IKA)

Hodočašće u metropolu

Vjernici Petrovije, Materade i Kršeta, u Umaško-oprtaljskom dekanatu, pohodili su, u subotu Vazmene osmine, 7. travnja 2018., više zagrebačkih sakralnih odredišta. Posjetili su baziliku Srca Isusova u Palmotićevoj gdje se čuva tijelo bl. Ivana Merza te zagrebačku prvostolnicu, katedralu Uznesenja Marijina gdje su se pomolili pred tijelom blaženoga kardinala Alojzija Stepinca. Obilazak Zagreba nastavili su obilaskom kapele Gospe Kamenitih Vrata na Gornjem gradu, u starom dijelu Zagreba, te hodočašće zaključili posjetom časnim sestrnama u klauzurnom samostanu Kćeri Srca Isusova u mjestu Lasinje, tridesetak kilometara od Zagreba.

STANI I RAZMISLI

Piše Šimun Doljanin

Nakon što su se na sudu u Nürnbergu nacisti branili da su samo izvršavali naredbe koje su im izdate, jedna Židovka, učenica glasovitih njemačkih mislioca, Hannah Arendt, zapitala se najotvorenije o naravi zla i o mehanizmu za njegovo zaustavljanje. Za nas je to danas zanimljivo jer smo izloženi stalnoj torturi javnih glasila i inspiranju mozga. Nju je istraživanje vodilo do *prvoga mislioca*, Sokrata. Sokrata su društvo i država osudili na smrt jer se usudio *misliti neovisno* o svemu i svima. Nacističko se zlo, a isto tako i komunističko, raširilo zahvaljujući *masovnosti*. Po H. Arendt svaki se pojedinac osjeća *nemoćnim*. Kada je čovjek *sam sa sobom*, osjeća teret svoga bića i duboku nemoć pred stvarnošću. Iznutra ga tjera *volja za moći*. I rješenje vidi u *udruživanju*. Kada se dva čovjeka udruže, već se uvećava njihova moć. Ako je to milijun ljudi, moć se povećava do nemogućih dimenzija. Tada je dovoljna jedna *zla ideja* pa da zlo dobije silnu razornu moć. *Ideje su brže od svjetlosti.*

Ljubi bližnjega kao samoga sebe

To se dogodilo, i to se danas događa, a prijeti nam da se dogodi i još strašnije nego se dogodilo. Po H. Arendt zlo se može *umanjivati* do beznačajnosti kada svaki čovjek *stane i razmisli*. Odvoji se i razmisli. Misao je uvijek neko razdvajanje. *Raz-mišljanje*. Ona visoko cijeni kršćanski pojam *savjesti*. Analizom grčke misli i jezika, došla je do sv. Pavla. Pavao je svoje poslanice pisao na grčkom jeziku. Njegov pojam *savjesti* uključuje *opomenu* da se ne čini zlo, ali i *poticaj* da se čini dobro. Sokrat je poznavao samo *opomenu* da ne čini zlo. On je govorio: *Bolje je biti u raskoraku sa svim ljudima, nego sa samim sobom*. Nutarnji me glas upozorava da činim sve u *suglasju sa svojim bićem*. Kod Pavla se ide korak dalje: savjest mi govori da činim sve u suglasju sa sobom i s Bogom. Ljubiti bližnjega kao *samoga sebe*. Između Boga i mene moj je bližnji. Savjest me stavlja u taj *trostruki odnos*. Tu odzvanja glas Božje ljubavi. Nacisti i komunisti odvojili su se radikalno od Boga i od sebe. Tada ni bližnji nije više ništa predstavlja. I tako je zlo moglo potpuno vladati. Spaliti svoga bližnjega u krematoriju ili smrznuti u Sibiru nije bila nikakva poteškoća. Štoviše, bio je užitak. Tako se provodila jedna *ideja*. Naoko je bila dobra, ali je sadržajno bila zla. Razum je nije prepoznao jer je bio krajnje oslabljen. Tako je i danas s davanjem istospolnim udrugama da posvajaju djecu. Krajnje oslabljen razum ne razumije izopačenost te *ideje* ni patnje te djece. I danas kažemo: *Stani i razmisi!* Za kršćanina je to: *Stani i pomoli se!* A molitva uključuje i *razmatranje*. Meditaciju. *Raz-mišljanje*.

ČEŽNJA ZA BOGOM

(iz **Katekizma Katoličke Crkve**)

27 Čežnja za Bogom upisana je čovjeku u srce jer je od Boga i za Boga stvoren. Bog nikad ne prestaje čovjeka privlačiti sebi. Samo će u Bogu čovjek pronaći istinu i blaženstvo za čime neprekidno traga.

28 Oduvijek, pa sve do naših dana, ljudi su na mnogo načina izražavali traženje Boga u svojim vjerskim svjetonazorima i religioznim ponašanjima (molitve, žrtve, obrede, razmatranja itd.). I pored toga što ovi izražajni oblici mogu biti više značni, oni su toliko općeniti da se čovjeka može obilježiti kao religiozno biće.

843 U drugim religijama Crkva priznaje traženje, "još u sjeni i slikama", nepoznatoga, ali bliskoga Boga, jer on svima daje život, dah i sve drugo i jer hoće da svi ljudi budu spašeni. Tako, Crkva smatra sve dobro i istinito što se može naći u religijama "kao pripravu na Evangelje i kao dar Onoga koji rasvjetljuje svakog čovjeka da bi napokon imao život".

2566 Stvaranjem Bog zove svako biće iz ništavila u postojanje. Ovjenčan "slavom i sjajem"

(Ps 8,6), čovjek je, pored anđela, sposoban spoznavati da je "divno (...) ime Gospodnje po svoj zemlji" (Ps 8,2). I nakon što je grijehom izgubio sličnost s Bogom, čovjek ostaje na sliku svoga Stvoritelja. On čuva želju za Onim koji ga zove u postojanje. Sve religije svjedoče o tom bitnom traženju ljudi.

29 Ali tu "intimnu i životnu povezanost s Bogom" čovjek može zaboraviti, ne priznati i čak izričito odbaciti. Takvi stavovi mogu imati najrazličitije uzroke: pobunu protiv prisutnosti zla u svijetu, neznanje ili vjerski nehaj, brige za svjetovno i za bogatstvo, loš primjer vjernika, misaone struje protivne vjeri i napisljetu težnju čovjeka grešnika da se iz straha pred Bogom sakrije te izmakne njegovu pozivu.

398 U tom je grijehu čovjek sam sebe prepostavio Bogu, a time je prezreo Boga: izabrao je sebe nasuprot Boga, protiv zahtjeva svoga položaja kao stvorenja, a otud i protiv svoga vlastitog dobra. Stvoren u stanju svetosti, čovjek je bio određen da bude potpuno od Boga "pobožanstven" u slavi. Zaveden od đavla, htio je "biti kao Bog", ali "bez Boga i ispred Boga, a ne u skladu s Bogom".

30 "Neka se raduje srce inih koji traže Gospodina." (Ps 105,3) Iako čovjek može zaboraviti ili odbaciti Boga, Bog ipak neumorno svakoga čovjeka zove da ga traži, da živi i nađe sreću. No, to traženje zahtijeva od čovjeka puni napor uma i ispravnost volje, "srce iskreno", kao i svjedočanstvo drugih koji će ga naučiti tražiti Boga.

2567 Zaboravio čovjek svoga Stvoritelja ili se sakrio daleko od njegova Lica, trčao za svojim idolima ili optuživao božanstvo da ga je napustilo, živi i pravi Bog neprestano zove svaku osobu na tajanstven susret molitve. Taj korak ljubavi vjernoga Boga uvijek je u molitvi prvi, a čovjekov korak uvijek je odgovor. Kako se postupno Bog objavljuje i otkriva čovjeka njemu samome, molitva se predstavlja kao uzajamni zov, kao drama saveza. Po riječima i djelima, ta drama zahvaća srce. Ona se razotkriva tijekom cijele povijesti Spasenja.

845 U svojoj dubokoj i konačnoj biti Crkva je jedna, sveta, katolička i apostolska, jer u njoj već postoji i na kraju će se vremena ispuniti "Kraljevstvo nebesko", "Kraljevstvo Božje", koje je došlo u osobi Kristovoj. U srcu onih koji su s njima sjedinjeni, raste tajanstveno, sve do svoga potpunog eshatonskog očitovanja. Tada će svi ljudi koje je okupio, koji su u njemu "postali sveti i neokaljani" pred Bogom "u ljubavi", biti sabrani kao jedan narod Božji, "Zaručnica, Žena Jaganjčeva" (Otk 21,9), "svet grad koji silazi s neba, od Boga sav u slavi Božjoj" (Otk 21,10 – 11) i čiji "gradski zid ima dvanaest temelja, i na njima dvanaest imena dvanaestorice apostola jaganjčevih." (Otk 21,14)

368 Duhovna predaja Crkve naglašava srce, u biblijskom smislu, kao "dubinu bića" gdje se osoba odlučuje za ili protiv Boga.

(Priredio BiB)

Mons. Antun Bogetić, biskup porečki i pulski – sklad “institucije” i “karizme”

(skraćeno predavanje
održano godine 2015. na
Pazinskom memorijalu:
Istaknuti Istrani XX. stoljeća)

Uvod

Iako je u teološkim promišljanjima uvek bilo i onih koja su isticala nužnost sudara i sukoba između Crkve-institucije i Crkve-karizme, u katoličkoj teologiji ipak će prevladati mišljenje koje sažeto izražava talijanski teolog Giuseppe De Rosa, „(...) Crkva, ukoliko je djelo Kristovo, ima bitno institucionalno obilježje, povjesno, vidljivo, ima svoju nepromjenjivu, stalnu, instituciju; ako je djelo Duha Svetoga, ima karizmatski značaj, otvorena je novost Duha koji je uvijek nov i uvijek obnavlja. (...) Bez institucije, karizme polude i zastranjuju, ali bez karizmi, institucija sahne i gubi snagu.“ Nužna upućenost i povezanost institucije i karizme u povijesti se nerijetko pretvarala u napetost sve do nepomirljivosti i rascjepa između ovih dviju stvarnosti. I dok je napetost prirodno i korisno stanje, rascjep nikad nije donosio dobro ni instituciji ni karizmi. U životu mons. Antuna Bogetića, prije godinu dana preminuloga porečkog i pulskog biskupa, zorno se može vidjeti kako institucija disciplinira i potpomaže karizmu, a karizma osyežava i zalijeva instituciju. Zato nam se čini zanimljivim pogledati zbog čega svećenik, a kasnije biskup, Antun Bogetić, kao dio Crkve-institucije, nije imao problema s Crkvom-karizmom, a ni Crkva-karizma s njime kao predstavnikom institucije. Naprotiv!

Odrastanje u ozračju obitelji, Crkve i društvene zajednice

Nekoliko je čimbenika obilježilo Bogetićevu djetinjstvo i mladenačko doba u rodnoj Premanturi u međuratnom razdoblju. Na političkom planu najkrupniji je događaj potpisivanje Rapaljskoga mirovnog ugovora u studenom 1920. koji je i formalno-pravno sankcionirao ono što je stvarno bilo uspostavljeno nakon završetka Prvoga svjetskog rata – uspostava talijanske vlasti umjesto austrougarske jedno stoljeće duge dominacije. Boljelo ga je, kako sam priznaje, omalovažavanje, podcjenjivanje, sve do negacije postojanja istarskih Hrvata, od čega nisu

bili imuni ni talijanski klerički krugovi. No, to ga nije dovelo do animoziteta prema Talijanima ni do nepovjerenja prema Crkvi. Kao dijete čuo je u povjerljivim i potihim razgovorima da su Bogetići, kao i većina Premanturaca, *Rvati* i to mu je bilo dovoljno. Taj, u obiteljskom ozračju, primljeni nacionalni identitet nikad nije zaboravio i uvijek ga je s ponosom isticao. Pri tome nije zaboravio da je onaj drugi i drugačiji dijete Božje, zato nije padao u napast da zaniječe njegova prava. Stav prema nacionalnom pitanju u Istri kod mons. Bogetića uvijek je bio nadahnut kršćanskim humanizmom proizišlim iz Svetoga pisma, tradicije Crkve i crkvenoga nauka. I duhovni (kršćanski) se identitet maloga Antuna formirao u zdravom kršćanskom obiteljskom ozračju kojem se Bogu nastojalo dati ono što mu pripada, bez nezdravoga bigotizma ili misticizma. U svojim sjećanjima mons. Bogetić jako malo spominje duhovnost svoje uže i šire obitelji. Više je okrenut onom svakidašnjem životu u kojem se o Bogu puno ne govori, ali se osjeća i živi njegova prisutnost. Iz činjenice da su mu njegovi namjeravali dati ime Marijo, a sestri su dali ime Marija izvodi zaključak da su bili „pobožni prema Majci Božjoj“. Sjeća se očeve sestre Stane, „pobožne djevojke“, i njezine svetačke smrti – vjeruje da mu je ona izmolila svećenički poziv. Uz obitelj, u duhovnoj formaciji sudjeluje šira društvena i vjerska zajednica (župa), župnici, škola i učitelji. Svijet premanturskih težaka, stočara, ribara i domaćica uz horizontalu međusobnih odnosa uključivao je i vertikalnu, tj. odnos prema Bogu. Na nedjeljnim misama, pogrebnim obredima, procesijama, raznim oblicima pučke pobožnosti daleki i sakriveni Bog postajao je bliski, otkriveni Bog. On je tu, hoda sa svojim narodom, tješi ga i govori mu na poseban način u liturgiji. Blizinu Božju malo je Antun osjećao i u ljepoti prirode. Piše: „Jednom sam učinio kao neki eksperiment kao dječak, bacio sam se u Žitku (livada, op. aut), usred cvijeća na pašnjaku, gledao sam prema nebu i pomislio: ‘Ma kako mogu govoriti da nema Boga, tko je stvorio sav taj lijepi svijet, zvijezde, sunce, mjesec? Nisam mogao sumnjati, uvijek sam vjerovao uvjeren da je to pametno, da je teže vjerovati da Boga nema nego da on postoji.’ Kasnije sumnje i vjerske poteškoće, o kojima

možemo samo nagađati, prevladavat će jednostavnosću, skromnošću i poniznošću, ne umišljajući da je po sebi nešto posebno, nego ako i čini nešto dobra i pametna, uvjeren je kako je to dar Onoga od kojega dolazi svako dobro. Ni mane svećenika (župnika) ni talijanski fašistički režim nisu uzdrmali njegovu vjeru u Boga kao dobrog Oca, niti su bitno narušili ljepotu djetinjstva i odrastanja u ambijentu u kojem se Bog uprisutnjavao na razne načine: u toplini roditeljskoga doma, čarima druženja s vršnjacima, u susretima s odraslima, raznim vjerskim obredima.

Služenje Bogu i narodu u svećeničkom pozivu

Stariji suvremenik biskupa Bogetića, Božo Milanović, piše da se opredijelio za svećenički poziv uvjeren kako će kao svećenik moći najviše koristiti svome narodu. Mons. Bogetić također je svećenički poziv shvatio kao rad za dobro, vječno i vremenito povjerenog mu naroda. Kad su ga neki vršnjaci nagovarali da ide za liječnika, odvjetnika ili profesora, odgovorio im je: „A tko će misliti na druge?“, na što su mu ovi rekli: „Štupido je onaj tko misli na druge.“ Nije se dao pokolebiti. S vremenom će otkrivati ljepotu svećeničkoga poziva i postati uvjeren kako njegov život izvan toga poziva ne bi imao smisla. Pritom ne pati od velikih riječi, svećenički poziv ne mistificira. Stvar je, rekao bih, bogetićevski jednostavna. Sve je dar Božji i slobodno prihvatanje toga dara. Na krilima duboka uvjerenja u dobrotu Božju i njegovu očinsku brigu za čovjeka, prolazi malo sjemenište u Kopru i bogosloviju u Gorici. Zajedno je u tom razdoblju bilo kriza i sumnji, no mons. Bogetić ih u svojim autobiografskim zapisima jednostavno ne spominje. Ne zato što bi se toga plašio, nego, osjećajući se kao dijete u naručju majčinu, nije registrirao trenutke kada je „plakao“. Suvremenom čovjeku, rastrganom sumnjama, krizama, neprestanim traganjem i nemirima, zadovoljstvo i smirenost koju je živio bogoslov i sjemeništarac Bogetić može izgledati čudno i nestvarno. No, on je izgleda kao strozavjetni psalmist u Bogu upokojio svoju dušu. Istina, mnogi taj smiraj ostvare tek nakon iskustva rasipnoga sina. Odlazak iz očinske kuće smatraju neophodnim radi postizanja

sreće i samoostvarenja da bi se nakon dugih lutanja i nemira vratili tamo odakle su „naprasito“ otišli, otkrivajući, s jedne strane, vlastitu zabludu, a s druge, ljepotu i sigurnost kućnoga ozračja. Zar i veliki sveti Augustin nakon svih kriza, lutanja i traženja neće uskliknuti: „Nemirno je srce naše, o Bože, dok se ne smiri u tebi!“ Drugi, istina rjeđi, a ovima očito pripada mons. Bogetic, nemaju potrebe, slikovito kazano, traženja kruha preko pogače. Zadovoljni su onim što im pruža očinski dom. To, pak, ne znači da nisu čuli zamamni sirenski zov traženja sreće u svijetu. Ne znam, možda je i u strukturi Monsinjorove osobe, onoj duhovno-podsvjesnoj, postojalo iskustveno uvjerenje da je s Bogom i u Bogu tako dobro da drugdje, izvan toga, jednostavno ne može biti bolje. Na blagdan apostolskih prvaka sv. Petra i Pavla 29. lipnja 1946. biskup Rafaele Radossi zaredio je Antuna Bogetića za svećenika Porečke i Pulske biskupije. Mladu misu slavio je u rodnoj Premanturi 14. srpnja iste godine. Imenovanje župnikom u Skitači kod Labina iste godine kad je promisio doživio je kao ostvarenje svojih mladenačkih snova. Naime, sam priznaje kako mu je ideal bio postati župnikom u nekom malom mjestu gdje se ljudi druže i poznaju. Mladenački polet u navještaju Evangelijske i radost osobnih susreta s ljudima nije uspio omesti ni jugoslavenski komunistički režim raznim represivnim mjerama protiv Crkve. O mjestima svoga

prvog službovanja, Skitači, Labinu, Raši, govor i posebnom toplinom. Biskup Nežić cijenio je sposobnosti te gorljivost, odanost Crkvi i samozatajnost svećenika Bogetića. Povjeravao mu je odgovorne službe u Biskupiji: postao je biskupov osobni tajnik, duhovnik u pazinskom sjemeništu, generalni vikar. U trenutcima kad se činilo da je pred njim uspješna crkvena karijera, odlučuje se poći u misije. Odlazi u argentinsku pokrajinu Chaco. Nepune četiri godine provedene u argentinskim prostranstvima ispunjene radošću misionarskoga rada opisuje istom toplinom kojom prikazuje svoje prve pastoralne korake u župama svoje mladosti.

Na katedrama sv. Maura i sv. Tome, apostola

Vijest o imenovanju misionara Antuna Bogetića porečkim i pulskim biskupom objavljena je 2. veljače 1984. godine. Riječki nadbiskup mons. Josip Pavlišić rekao mu je kako je odlazak u misije bio dokaz da nije imao „mitru u glavi“, tj. da nije težio za biskupskom čašcu. I uz izbor biskupske gesla „U tebe se, Gospodine, uzdam“ vezana je jedna zgoda. Đakovački biskup Čiril Kos rekao mu je: „Ako ste zaboravili da je to geslo kardinala Stepinca, žalosno je, ako niste znali – sramotno.“ Odgovorne biskupske službe prihvatio se samo iz poslušnosti prema Svetom Ocu. Prva mu je molitva bila da ne učini nešto što bi štetilo Crkvi. Kao biskup ostvario je neke vjerske i kulturno-prosvjetne projekte. Ponosan je na njih, ali u prvi plan ne stavlja sebe nego Božje nadahnuće i pomoć dobrih suradnika. Nabrajamo samo neke najznačajnije: Pazinski kolegij-klasična gimnazija, prva vjerska škola s pravom javnosti u demokratskoj Hrvatskoj, povratak otaca pavilina u Sv. Petar u Šumi, gradnja svećeničkoga doma u Puli, podizanje nove biskupske rezidencije u Poreču te otvrtanje biskupijskoga misijskog sjemeništa *Redemptoris Mater* u Puli. A kad je Ivan Pavao II., prema kanonskim preporukama, nakon navršenih 75 godina, prihvatio ostavku mons. Bogetića na mjestu ordinarija Porečke i Pulske biskupije godine 1998. i kada se moglo očekivati da će umirovljeničke dane provoditi u miru pišući uspomene, pomažući novom ordinariju mons. Ivanu Milovanu kod podjele sakramenta krizme, on odlazi za duhovnika u Biskupijsko misijsko sjemenište *Redemptoris Mater* na Taiwanu. Ni boravak u biskupskom dvoru, a ni godine nisu ugasile misionarski žar. Godine 2006. vraća se u rodnu Istru. Kao biskup ne traži nikakav poseban tretman. Smještaj nalazi u svećeničkom domu Betaniji odakle je i preselio u vječnost 19. travnja 2017. Dok su mu

zdravstvene prilike dopuštale, bilo ga je svugdje. Danas je u Puli, sutra u Šapcu, prekosutra u Maceratti. Satima je znao sjediti u isповjedaonici crkve sv. Pavla na Vidikovcu, a jednom tjedno s II. zajednicom pulske katedrale išao je po ulicama i kućama navještati ljubav Božju prema grešnicima i slabim ljudima, očitovanu u Njegovu Sinu Isusu Kristu. Godine 2010. napisao je svoje uspomene *Od Anda do Tihog oceana* u kojima se zrcale njegova jednostavnost, iskrenost, poniznost i predanost volji Božjoj. S posebnim „afektivnim nabojem“ piše o svom iskustvu s Neokatekumenskim putem, karizmom nastalom kao plod II. vatikanskog sabora. Zbog svoga zauzimanja za ovu karizmu naići će na mnoga protivljenja. No, nije odustajao. Podržavajući mnoge stvarnosti u Crkvi u Istri, smatrao je da ne treba biti selektivan. Zdušno se zauzimao za širenje Neokatekumenskoga puta u Biskupiji.

Zaključak

Kao čovjek duboke, iskreno djetinje vjere, mons. Antun Bogetić svoj život i ono što je radio i ostvario u životu promatra kao divno djelo Božje. Ne ističe svoje sposobnosti i kvalitete, premda ima razloga za to. Iskreno ostaje jednostavan i neposredan, samozatajan i skroman, ne bježi od zdravoga humora s prepoznatljivom (samom) ironijom. Uz zlatnomisnički je jubilej biskupa Bogetića Ivan Devčić, današnji riječki nadbiskup, zapisao: „*Na drevnoj stolici porečkih biskupa sjedili su mnogi, od kojih su neki bili bogati i moćni, drugi učeni, treći veliki političari i tome slično. Biskupa se Bogetića neće ni po čemu od toga pamtitи, ali će ostati u trajnom sjećanju po kreposti budnosti i jednostavnosti. Po tome se razlikuje od mnogih svojih prethodnika i po tome je utjelovljenje Crkve II. vatikanskog sabora.*“ Parafrazirajući naslov monografije *Veličina malenih*, o povijesti Hrvatske provincije franjevaca konventualaca, mogli bismo reći da je veličina mons. Bogetića u njegovoj malenosti, u onom pavlovskom paradoksu – kad sam slab, onda sam jak. I na kraju, na tragu promišljanja o odnosu institucije i karizme u osobi mons. Bogetića možemo reći da su se one međusobno prožimale, nadopunjale i nadahnjavale. Neka ovih nekoliko misli bude *homage* čovjeku, svećeniku i biskupu Antunu, prigodom prve obljetnice njegove smrti te izraz i osobne zahvalnosti za tolike susrete i obogaćenja za vrijeme tolikih susreta, posebno onih „redovitih“ u „Betaniji“ dok je ležao u bolesničkom krevetu. (prof. dr. sc. Stjepan Trogrlić)

U Poreču održano državno natjecanje iz vjeronauka

Najuspješniji među 20 ekipa u konkurenciji osnovnih škola bili su učenici Osnovne škole Antuna Augustinčića iz Zaprešića, a među 20 srednjoškolskih ekipa najbolji su bili natjecatelji iz Srednje škole Lovre Montija iz Knina.

Upetak, 20. travnja, proglašenjem poretka i pobjednika u kongresnoj dvorani porečkog Hotela Pical, završeno je državno natjecanje iz vjeronauka koje je održano od 18. do 20. travnja i na kojem je sudjelovalo dvadeset ekipa u kategoriji osnovnih škola i 20 ekipa u kategoriji srednjih škola. Svaka ekipa ima 4 člana. Tema je ovogodišnje Vjeronaučne olimpijade bila „Kršćani

na putu dijaloga“. Prvo mjesto na ljestvici osnovnih škola osvojili su: Jelena Horvat, Ivan Bjelivuk, Vedran Hlupić i Maja Kantolić iz Osnovne škole Antuna Augustinčića iz Zaprešića koji su se pripremali pod vodstvom mentora Ilike Nikolića. Drugo mjesto osvojili su učenici Osnovne škole Antuna Mihalovića iz Slavonskog Broda: Petar Ilak, Lucija Mahovne, Ema Pavlović i Karmela Starčević, pod vodstvom mentorice Nade Golić. Treći među osnovnoškolskim ekipama plasirali su se učenici Osnovne škole Srdoči iz Rijeke: Dominik Plješa, Filip Pogač, Borna Bistrović i Filip Terzić s mentorom Borisom Barbarićem. U kategoriji srednjih škola najbolji su bili učenici Srednje škole Lovre Montija iz

Knina: Matea Babić, Antonijo Hromić, Ante Batić i Petra Čarić, koje vodi mentor Mario Preden. Drugo mjesto među srednjim školama osvojili su natjecatelji iz Gimnazije Karlovac: Karla Movre, Marija Lukačić, Laura Katharina Jurić i Ana Katić, pod vodstvom mentora Tomislava Šegine. Treće mjesto među srednjim školama osvojili su predstavnici biskupije domaćina, učenici Gimnazije Pula: Nikolina Otočan, Marina Possi, Ana Družeta i Anto Sedlić s mentorom Kazimirom Berljavcem. Ovogodišnja Vjeronaučna olimpijada započela je svečanim programom u Kongresnoj dvorani porečkoga Hotela Pical u srijedu, 18. travnja. Tijekom programa okupljenima se obratilo više osoba. Prvi je skup pozdravio ravnatelj porečke Srednje škole Mate Balote Krešimir Bronić te potom porečki gradaonacelnik Loris Peršurić, predstojnica Ureda za vjeronauk u školi časnica sestra Blaženka Valentina Mandarić i ravnateljica Agencije za odgoj i obrazovanje Jadranka Žarković Pečenković.

„Kršćani na putu dijaloga“

Obraćajući se okupljenima porečki i pulski ordinarij mons. Dražen Kutleša istaknuo je rječi gesla ovogodišnje Vjeronaučne olimpijade, „Kršćani na putu dijaloga“. Naglasio je važnost pomoći koju nam netko pruži u traženju puta, često i na putu života, govoreći nam ‘kreni sa mnom’. Upravo je to onaj pravi kršćanski način, mi sami trebamo ljudima svojim primjerom pokazivati gdje je pravi put. Dijalog je, nastavio je biskup, temelj komunikacije, a potrebno je nadasve znati slušati drugoga. No, današnje je društvo uređeno tako da čovjek želi samo govoriti, a kada drugi govoriti, ne

sluša ga. Treba naučiti drugoga slušati i prihvati ga onakvim kakav jest. Za ekumenizam su temeljne tri stvari, podsjetio je biskup, znati opravdati razlog svoje nade, da to obrazloženje bude blago i da se drugoga ne ponizi svojim znanjem, već da ga se zadivi i potakne na želju za znanjem. Najvažnije je da svi moramo svojim životom pokazati ono što vjerujemo i ono što govorimo, zaključio je biskup te proglašio Vjeronaučnu olimpijadu otvorenom. Predsjednik Državnoga povjerenstva gospodin Zvonimir Lončar u svome je obraćanju istaknuo zadovoljstvo što se ovogodišnje državno natjecanje održava u Poreču. Podsjetio je na velikane Crkve koji su djelovali na ovom području. Izrazio je zahvale suorganizatorima, a nadasve natjecateljima na trudu koji su već uložili da bi stigli do državne razine. Izrazio je nadu da njihovo sudjelovanje na natjecanju nije samo jednokratna potreba za znanjem i uspjehom nego posljedica rada koji je prožet istinoljubivošću, ljubavlju, a prije svega poniznošću. Osvrnuo se na izbor ovogodišnje teme „Kršćani na putu dijaloga“, istaknuvši kako je to na tragu koncilskih dokumenata koji snažno pozivaju na ekumenizam. Voditelji, učenici porečke Srednje škole Mate Balote, tijekom programa predstavili su svoju školu te iznijeli osnovne podatke o Porečkoj i Pulskoj biskupiji. U nastavku su predstavljene sve ekipе natjecatelja. Glazbenim i plesnim nastupima program su obogatili učenici, svirači tradicijskih instrumenata Roko Žgomba i Matej Brenko i Zbor Osnovne škole Vladimira Gortana iz Žminja, folklorna skupina OŠ Poreč, Luka Krulčić iz Pazinskoga kolegija – klasične gimnazije, vjeroučiteljica Tina

Galant i Lucija Jelenić, učenica Gimnazije i strukovne škole Jurja Dobrile iz Pazina, Vokalna skupina učenika Pazinsko-ga kolegija, Zbor porečke Srednje škole Mate Balote te Zbor Osnovne škole Poreč.

Misno slavlje u porečkoj bazilici

U četvrtak, 19. travnja, nakon radnoga dijela natjecanja te razgleda Poreča i kompleksa Eufragrijane natjecatelji su sudjelovali na misnom slavlju povodom prve obljetnice smrti biskupa Antuna Bogeticća, koje je u porečkoj bazilici, u suslavlju s više svećenika, predvodio porečki i pulski ordinarij mons. Dražen Kutleša. Biskup je u prigodnoj homiliji podsjetio kako je cijela ljudska povijest na neki način obilježena traženjem Istine. Upravo u događajima Velikoga trodnevnika, u ljudima oko Isusa nalazimo različite odgovore na pitanje „Što je Istina?“, rekao je biskup te obrazložio razne interpretacije Istine. No, Istina je samo jedna, a tu je potrebno promjeniti i pitanje: „Tko je Istina?“ Istina je Isus Krist, on je „Put, Istina i Život“, istaknuo je biskup Kutleša. Nadalje, citirajući Pilata koji, nakon što je oslobodio Barabu, postavlja pitanje: „Što učiniti s ovim Isusom?“, biskup je potaknuo okupljene da se zapitaju: „Što ću ja učiniti s Isusom Kristom?“ Kršćanin treba željeti i dopustiti da Isus uđe u njegov život i promjeni ga, istaknuo je biskup. To uvijek označava promjenu nabolje. U tom svjetlu, oni koji žele slijediti Isusov primjer, kršćani, trebaju težiti za onim što je pravo jer pravedno je ono što je pravo, na tome se temelji naravni zakon koji kršćani moraju slijediti. No, jednakо se može

postaviti i pitanje što će Isus učiniti s nama koji smo ovakvi? Mi, osim što trebamo tražiti Istinu, moramo tražiti i poštivati prirodne zakone, koji su Božji zakoni, a koji se mogu svesti na Deset Božjih zapovijedi. Jer pravedno je ono što je pravo, a ne obratno. Zato mi, kao ljudi, uvijek moramo ići za onim pravednim. Čovjek treba tražiti u prvom redu istinu i pravdu. Ako je sve postavljeno na prirodnom i moralnom, tj. Božjem zakonu, čovječanstvo i cijela civilizacija imat će budućnost. Vi živite u ovim vremenima kada je vrlo teško doći do Istine, imamo toliko informacija, toliko učimo, a sve manje znamo. Toliko putujemo, a ne znamo doći do svoga bližnjega. Toliko stvari gledamo, a nekako se osjećamo kao da ne možemo doći do te Istine, rekao je biskup obraćajući se sudionicima državnog natjecanja. Naglasio je, nadalje, da su oni, proučavajući vjeronaute i druge znanosti pozvani razmišljati i tražiti, biti ljudi koji će tragati za Istom, u tome je veličina svakoga čovjeka, da zna spoznati onu mudrost kako su je navještali ne samo stari Grci i Rimljani nego jednostavno tražiti i dolaziti do Istine, i nakraju spoznati da je to Isus Krist. Kada spoznamo taj „Put, Istiňu i Život“, to će biti ostvarenje svih naših snova. Stoga ovu svetu misu, osim za pokojnoga biskupa Antuna, prikazujem i za vas da vam Bog u životu da snage da možete ostati ljudi koji će ići u skladu s prirodnim moralnim zakonima, koji će slijediti Božji put i koji će doći do vječnosti, da budemo hodočasnici na ovoj Zemlji, da budemo svjesni kako je ova materijalna stvarnost prolazna i da dolazi jedna druga, vječna stvarnost, zaključio je mons. Kutleša.

Zajednička fotografija

Na kraju misnoga slavlja, nakon završnoga blagoslova, događaj je ovjekovjećen zajedničkom fotografijom koncelebranata i svih sudionika državnoga natjecanja iz vjeronaute u prezbiteriju porečke bazilike. Nakon što je dan ranije, u četvrtak, 19. travnja pisani dio natjecanja održan u porečkoj Srednjoj školi Mate Balota, u petak je završni dio natjecanja održan u Kongresnoj

Učenici Osnovne škole Antuna Augustinića iz Zaprešića

Učenici Srednje škole Lovre Montija iz Knina

dvorani Hotela Pical gdje je nakon toga održano i proglašenje poretka i pobjednika. Prvoplasiranim u objema kategorijama medalje i nagrade uručio je porečki i pulski biskup ordinarij mons. dr. Dražen Kutleša, drugoplasiranim tajnik Državnoga povjerenstva Tomislav Tomasić, a trećeplasiranim Vojmil Žic, predstavnik Glas-a Koncila i uredništva Maloga Koncila. Svim ostalim natjecateljima priznanja je uručio predstojnik Katehetetskoga ureda Porečke i Pulske biskupije vlč. Luka Pranjić. Anita Vranić, iz Nacionalnoga katehetetskog ureda, uručila je prigodna priznanja ravnatelju škole domaćina, Srednje škole Mate Balota Krešimiru Broniću, tajniku Državnoga povjerenstva Tomislavu Tomasiću te predstojniku Katehetetskoga ureda biskupije domaćina vlč. Luku Pranjiću. U popodnevnim satima sudionici ovogodišnje Vjeronaute olimpijade vratili su se svojim kućama prepuni pozitivnih dojmova nakon triju dana provedenih u sjedištu Porečke i Pulske biskupije. (Tiskovni ured PPB)

„Budimo znak Božjega milosrđa“

Brojni vjernici južnoga dijela Istre okupili su se u nedjelju, 8. travnja, u pulskoj katedrali na svetkovinu Maloga Uskrsa kako bi proslavili Nedjelju Božjega Milosrđa. Svečano misno slavlje predvodio je generalni vikar Biskupije mons. Vilim Grbac. Misnom je slavlju prethodio molitveni program koji su osmisile pulske sestre Milosrdnoga Isusa.

PULA Prigodan pozdrav okupljenima uputio je katedralni župnik vlč. Rikard Lekaj. Evandjele je čitao đakon Damir Štifanić. Mons. Grbac u prigodnoj je homiliji istaknuo više primjera u prilog tvrdnji da je cijeli Isusov život bio u znaku Božjega milosrđa te da i mi, po uzoru na njega, moramo nastojati biti u svijetu znaci toga milosrđa. U tim nastojanjima nije dovoljno da budemo milosrdni prema onima koji su dobri prema nama ili od kojih očekujemo nekakvu korist, pravo je milosrđe znati oprostiti i kada je to teško, imati obzira i razumijevanja za naše bližnje koji nas opterećuju, istaknuo je propovjednik te poželio da svi budemo znak Božjega milosrđa u svijetu, da svijet u nama prepozna to milosrđe po našoj požrtvovnosti i poštovanju koje ćemo iskazivati prema

svakoj osobi. Propovjednik se potom osvrnuo na informacije koje o prvim kršćanskim zajednicama nalazimo u Svetome pismu te istaknuo da je i tada, kao i uvjek, među ljudima bilo poteškoća, no bili su složni jer su svi živjeli čvrstu vjeru u Isusa Uskrsloga. Zato bi se današnja Crkva trebala preispitati, u svjetlu svoje podijeljenosti, slavi li dosita Uskrsloga ili je postao važniji folklor vjere koji se temelji mahom na nematerijalnim aspektima koji su, prema pobrkanim prioritetima, postali važniji. Osrvnuvši se na čitanje Evandjeļa, mons. Grbac naglasio je kako se sv. Tomu apostola nepravedno naziva nevjernim, dok je on zapravo prvi izrazio vjeru riječima: „Gospodin moj i Bog moj“, a njemu dugujemo i poznate Isusove riječi koje se tiču svih generacija vjernika nakon Isusova vremena: „Blazieni koji ne vidješe, a vjeruju.“ Istaknuo je i kako je Pulska biskupija jedna od malobrojnih koje se mogu podićiti apostolom kao zaštitnikom. „Blago onima koji žive vjeru, trude se i ne odustaju, koji u križu vide blagoslov, a ne kaznu. Dao Bog da i mi, poput sv. Tome, svojim životom odgovorimo na Božje milosrđe“, zaključio je mons. Grbac. Nedjelji Božjega milosrđa prethodila je trodnevna duhovna priprava koja je održana u pulskoj Kapeli Milosrdnoga Isusa, u Domu sv. Polikarpa. U četvrtak, 5. travnja, prvoga

dana, tema je bila „Bog je živ i djeluje u Presvetom Oltarskom Sakramentu“. Misno slavlje i klanjanje predvodio vlč. Jeronim Jokić. Drugog dana, u petak, 6. travnja, prigodnu katehezu na temu „Bog je živ i djeluje u Euharistiji“ izrekao je vlč. Rikard Lekaj. Trećega dana trodnevnice, u subotu, 7. travnja, o temi „Bog je živ i djeluje u Svojoj Rijeći“ govorio je vlč. Joško Listeš. (Tiskovni ured PPB)

HODOČAŠĆE U PADOVU ŽUPE UMAĞ

Usubotu, 10. ožujka vjernici župe Umag hodočastili su u Padovu. Hodočašća u svetištu sastavni su dio korizmene priprave na Uskrs. Vjernici su to ozbiljno shvatili te su napunili tri autobusa. U svetištu sv. Leopolda Mandića slavili su sv. misu. Posebno im se dojmila skromna sobica u kojoj je svetac tijekom 34 godine ispovijedao, savjetovao i tješio svakoga tko mu je prišao. Tako je moguće na licu mjesta doživjeti zašto je ispovijed temeljni sakrament korizme, a biti na raskrižjima ljudskih sudbina, životnih padova i problema, nezaobilazna dužnost i najveći izazov svakoga svećenika. Sveti Leopold svijetli je primjer kako je moguće idealno povezati bogoljublje, bogoslužje, čovjekoljublje i domoljublje. Iako je djelovao u inozemstvu, nikada nije zanijkao svoju narodnu pripadnost i svoj hrvatski identitet. Kada mu se nije ostvarila želja ići na Istok kako bi onđe odijeljene kršćane priveo Crkvi, dok je godinama ispovijedao, znao je reći kako je svaki grješnik postao „njegov Istok“. Hodočasnici su potom posjetili svetište drugog velikog svetca, sv. Antuna Padovanskog. Sv. Antun simbol je kršćanske skromnosti. Iako veoma učen, nije se svojim znanjem razmetao, nego su tek naknadno drugi otkrili njegove izvanredne sposobnosti, kako znanstvene, tako i one pastoralne. Bio je, naime, nadaleko poznat propovjednik. Njegove relikvije koje je onđe moguće vidjeti na svakoga ostavljuju dubok dojam. Naposljetku su hodočasnici posjetili velebnu baziliku sv. Justine, gdje se, prema predaji, čuvaju relikvije sv. Luke. Jedna od najvećih svjetskih crkava plijeni svojom jednostavnošću koja istovremeno nudi prostor i ozračje gdje će čovjek sabrano može pomoliti i zahvaliti Bogu na jednom prekrasnom danu korizmene priprave. (Vlč. Dejvis Martinović)

„Vjerska sloboda u svjetlu 70. obljetnice Opće deklaracije o ljudskim pravima”

Rasprava u Europskome parlamentu u organizaciji radne grupe Europske pučke stranke za međureligijski dijalog

BRUXELLES U Europskom parlamentu u organizaciji radne grupe Europske pučke stranke za međureligijski dijalog, a inicijativom hrvatske zastupnice u Europskom parlamentu Marijane Petir koja je ujedno i presjedala sastankom, raspravljalio se 24. travnja o temi „Vjerska sloboda u svjetlu 70. obljetnice Opće deklaracije o ljudskim pravima”. Sastanku je, kao počasni gost prisustvovao i Salvatore Martinez, predsjednik Opservatorija za vjerske manjine u svijetu te poštovanje vjerskih sloboda, službenog tijela talijanskog Ministarstva vanjskih poslova i međunarodne suradnje. Martinez je također predsjedatelj OEŠ-a 2018. te predsjednik Vatikanske fondacije „Međunarodni centar Nazaretske obitelji”. Marijana Petir raspravu je otvorila rekavši da je vjerska sloboda u samom srcu ljudskih prava, europske kulture, korijena i njenog identiteta.

Identitet Europe snažno je uvjetovan kršćanstvom

„Identitet Europe snažno je uvjetovan kršćanstvom i samo potpunim razumi-

jevanjem te činjenice možemo razgovarati o ljudskim pravima i europskim vrijednostima”, rekla je Petir. Sudionici panela kroz paletu pitanja i odgovora te raspravu oko značenja slobode vjeroispovijesti složili su se s Martinezom da opća deklaracija o ljudskim pravima u čl. 18. posebno ističe tri temeljne slobode svakog čovjeka: slobodu misli, savjesti i vjeroispovijesti. „Ove tri slobode su utoliko jedinstvene jer ih je nemoguće negirati, prevladati niti uništiti. One su jače i od smrti”, rekao je Martinez. Sudionici su se u raspravi ponajviše dotaknuli budućnosti Europe kroz prizmu poštovanja ljudskih prava, osobito onih vezanih za slobodu vjeroispovijesti, te izazovima s kojima se društvo suočava kroz konstante promjene izazvane krizom diljem svijeta. „Kontinent poput Europe koji bi inzistirao na zanemarivanju etičke, duhovne, vjerske baštine svoje povijesti, počinio bi smrtni grijeh protiv vlastitoj kulturi, protiv čitavoj baštini sjećanja i tradicije, civilizacije i napretka”, rekao je tijekom rasprave Salvatore Martinez. Naime, on je kao predsjednik vatikanske fondacije „Međunarodni centar Nazaretske obitelji” u postupku prikupljanja sredstava kako bi se započelo s gradnjom doma za hodočasnike u Nazaretu, kao i centra za obitelj, čija bi uloga bila promi-

canje važnosti obiteljskog zajedništva u čitavom svijetu bez obzira na vjeru, boju kože ili nacionalnu pripadnost. Petir je sastanak zaključila podsjetivši da kada se spomene pravo na slobodu vjeroispovijesti prvo što nam na pamet padne je pravo pojedinaca da djeluju u skladu s vlastitim vjerovanjima, da prakticiraju ili ne prakticiraju svoju vjeroispovijest u slobodi i da im je omogućeno uživati život u društvu bez diskriminacije zbog vlastitih uvjerenja. „Međutim, uživanje takvih primarnih prava vjerske slobode ovisi o pravnim strukturama kojima društvo omogućava vjerskim zajednicama da organiziraju svoje djelovanje. Unatoč tome što je članak 18. Opće deklaracije o ljudskim pravima (1948.) najutjecajnija potvrda vjerske slobode u ljudskoj povijesti, još uvijek je puno toga potrebno učiniti, posebno u svjetlu svakodnevnog progona kršćana zbog njihove gorljive vjere. Danas, 70 godina nakon Opće deklaracije o ljudskim pravima, borba za zaštitu i osiguranje osnovnih ljudskih prava koje smo obećali bezuvjetno štititi prije 70 godina, još uvijek iziskuje jednak trud, a predstavlja još veći izazov”, rekla je Petir, hrvatska zastupnica u Europskom parlamentu. (IKA)

ŠA-ŠA-ŠALE

Mama tješi svoju kćerkicu kojoj je uginula mačka s kojom je bila jako povezana:

„Srce mamino, tvoja je mačkica sad u nebu s dragim Bogom!“

„Ma,daj mama, ne pričaj gluposti! Što bi Bog s krepanom mačkom?!“

„Jeste li opažali i uhodili zvukove? Noću ne govore samo kamini nego i škripanje pokućstva, šape malog miša i melodije vjetra u lišću kakve uzbudjene krošnje.“ (Tin Ujević)

Dječak reče ocu: „Tata! Mislit ćeš da sam stvarno šašav, ali želio bih da sam te mogao upoznati kad si bio mali!“ (Raymond Ray Carver)

Plovno hodočašće sv. Jurju u Vrsaru

U ponedjeljak, 23. travnja 2018., u Vrsaru je, hodočašćem brodicama na otok sv. Jurja u vrsarskom akvatoriju, proslavljen blagdan Sv. Jurja, čime se ondje ujedno obilježava i početak turističke sezone.

Nakon okupljanja u poslijepodnevnim satima, vrsarski ribari su sa svojim brodicama sa starog mola na otok sv. Jurja prevezli stotinjak osoba iz Vrsara i okolice koji su se odazvali na poziv župnika vlč. mr. Lina Zohila. S obzirom na to da se višejezičnim plakatima na recepcijama hotela goste koji u Vrsaru provode svoj odmor redovito obavještava o raznim župnim događanjima i ove se godine hodočašću na otok sv. Jurja pridružila skupina talijanskih gostiju. Po dolasku na otok održana je procesija oko otoka, po uređenoj šetnici, moleći krunicu i pjevajući prigodne pjesme. Usljedilo je misno slavlje koje je održano je ispred crkve. Misu je predvodio p. Drago Marić, karmelićanin, a concelebrirali su vlč. Ivica Butković, župnika Funtane i Fuškulina, te župnik domaćin, vlč. mr. Lino Zohil. U prigodnoj homiliji propovjednik je podsjetio da je sv. Juraj rođen u Maloj Aziji, u plemičkoj obitelji i kao takav već rođenjem predodređen za vojnu službu. Bio je uzoran vojnik. Upravo u to vrijeme je car Dioklecijan naredio progon kršćana u cilju gašenja kršćan-

stva. Sv. Juraj se tome usprotivio i stao u obranu kršćana. Car je naredio njegovo utamničenje i on je zatvoru priznao da je kršćanin. Vjere se nije htio odreći ni kada su ga mučili. Car ga je potom nastojao pridobiti i obećanjima o uspješnoj karijeri, no bezuspješno. Propovjednik je potom podsjetio na predaju koja kaže da je sv. Juraj upitao kipove jesu li oni Bog, kipovi su zanijekali te su se po njegovom činjenju znaka križa razbili. Car je potom naredio njegovo smaknuće. P. Drago je

podsjetio da je sv. Juraj, po smrti svoje majke robovima podario slobodu, a svoje imanje podijelio siromasima. Sv. Jurja slave mnoge crkve istoka i zapada, posvećena su mu mnoga sakralna zdanja, on je simbol borbe protiv zla, a ujedno i simbol štovanja Boga jedinoga i pravoga. On se nije htio klanjati caru već samo Bogu jedinome, rekao je propovjednik, a to je ujedno i pouka nama danas. (*Tiskovni ured PPB*)

BOŽJE MILOSRĐE U ZNAKU NOVE EVANGELIZACIJE – mogućnosti za naše obitelji

Poštovani čitatelji, nalazimo se na stranici promišljanja o novoj evangelizaciji, jednostavno o potrebi evangelizacije u suvremenoj Crkvi. Evanđelje ljudima treba tako ponuditi da ga budu spremni i srcem prihvatići za današnje vrijeme. Treba pokazati kako je Evanđelje i danas aktualno, da osmisljava naš život i djelovanje, unatoč svim protivnostima koje pušu novom kulturnom revolucijom sa Zapada (diktatura RELATIVIZMA, RODNA IDEOLOGIJA). Evanđelje nam donosi jedan novi pogled na život i omogućuje novi žar da se možemo nositi sa svagdašnjicom. Govori sv. Ivan evanđelist da u njemu, Isusu, BIJAŠE ŽIVOT, A ŽIVOT BIJAŠE SVJETLO LJUDIMA!

Sve smo to imali priliku doživjeti slavci Vazam, a on se još uvijek slavi, i to u jednom rastu do duhovskoga blagdana u svibnju. No, posebno bih svratio pozornost na ono osam dana poslije, MALI VAZAM/BLAGDAN BOŽJEGA MILOSRĐA. Nisam se zabunio, da, na Mali Vazam ili Bijelu nedjelju slavimo blagdan **Božjega milosrđa**. To je doista, osam dana poslije Nedjelje Uskrsnuća Gospodinova, značenjem bogata nedjelja. Tu vidimo značaj nedjelje u nastajanju: *susret Uskrsloga sa svojim apostolima*. I još nešto uz značaj nedjelje, tu je i **značaj zajednice**, kad su bili zajedno. Dakle, tko hoće Uskrsloga, mora uvažavati nedjelje kao Dan Uskrsloga Gospodina, treba se naći u zajednici i, dakako, sve otvorena srca. No, naša je tema *Uskrslji Milosrdni Isus*. O tome upravo želimo razmišljati. Zatim trebamo vidjeti šanse koje odatle proizlaze te sve ovo povezati s obitelji. Idemo redom.

Milosrdni Isus

Tema je novijega datuma, a da budemo informirani, reći ću da sve treba vezati sa svetim papom Ivanom Pavlom II., sa sv. Faustinom Kowalski, s njenim duhovnikom vlč. Sopoćkom, sve Poljska! Zanimljivo, zemlja koja je bila uništena, podijeljena, diže se na noge i Bog ju rabi da objavi svijetu svoje milosrđe. Sve je počelo 22. veljače 1931. godine, kad je 25-godišnja redovnica Kongregacije Gospe od Milosrđa imala prvo viđenje milosrdnoga Isusa. Bilo je to u Poljskoj, u gradu Plocku. Isus se mistično objavio

toj poniznoj i poslušnoj redovnici, koja je imala protivljenja na svom putu, ali je ustrajno poslušala Isusa... To je prepoznao njen isповједnik vlč. Sopoćko i stvari su rasle i sazrele. Sve to valja vezati sa sv. Ivanom Pavlom II. koji je dokraja otkrio VELIKI BOŽJI ZAHVAT u suvremenoj povijesti i u patnji naroda što ju je uzrokovao II. svjetski rat i čizma komunizma, osobito u istočnim zemljama, pa sve do tadašnje Jugoslavije. Veće je zlo i više žrtava s II. svjetskim ratom i diktaturom komunizma nego u čitavoj povijesti dotad. Bog pristupa čovjeku s novim licem milosrđa, u milosrdnom Isusu. Božje se milosrđe štovalo i prije, i to na Blagdan Uzvišenja Sv. Križa 14. rujna. Službena se Crkva najprije protivi toj novosti jer tako to u Crkvi biva dok se stvar ne provjeri. No, 1978. odobrena je pobožnost i redovnička zajednica koja promiče Božje Milosrđe. Ubrzo dolazi na Petrovu stolicu papa Wojtila, Poljak, tj. Ivan Pavao II. Njegova druga enciklika, **Bog bogat milosrdem**, pridonosi tom Božjem daru za Crkvu i suvremenim svijet 1980. Godine 1993. proglašava sestru Faustinu blaženom, a **30. travnja 2000.**, uz Veliki jubilej, papa Ivan Pavao II. određuje da nedjelja po Uskrsu bude za svu Crkvu **BLAGDAN BOŽJEGA MILOSRĐA**. I evo, sada i to znamo. Samo dodajmo da je isti papa za svoga zadnjeg pastirskog pohoda Poljskoj u Krakowu posvetio SVJETSKO SVETIŠTE MILOSRDNOGA ISUSA. Toga istog dana, 17. kolovoza 2002., ujedno je cijeli svijet posvetio Božjem milosrđu. Nadamo se da ćemo iduće, 2019. godine, ako nas Bog pozivi, imati priliku biti tamošnji hodočasnici zadnje nedjelje mjeseca travnja, na Mali Vazam.

Koje nam to mogućnosti pruža milosrdni Isus za novu evangelizaciju?

Doista velike, evo zašto. Svijet, tj. društvo 20. stoljeća, posebice u i poslije Drugoga svjetskog rata doista je izmučeno, izranjeno iznutra i izvana. Tko da ga zalijeći, osobito njegove unutarnje rane? To može sam milosrdni Bog koji nanovo otkriva svoje milosrdno lice i daje čovječanstvu, čovjeku MOGUĆNOST DA IZNOVA ZAPOČNE. Čovječe, kršćanine, sve ti želim oprostiti, povjeruj, pokaj se i započni iznova u mojoj milosrdnoj ljubavi jer: „*Sve činim novo...*“ *Ljudi da-*

našnjece u velikoj su opasnosti da više ne vide grijeha, a kad ga vide, da pomisle da tom grješnom današnjem rodu ni Bog ne može više oprostiti.“ Baš može, i hoće nam to danas poručiti papa Franjo Jubilejom Milosrđa prije par godina i svojim neumornim propovijedanjem, svaki dan u kapeli sv. Marte u Rimu. Evo, dragi čitatelju, to ti je nova evangelizacija na djelu: **milosrđe i obitelj**. Tako je aktualna tema Istanbulska konvencija ovoga Vazma i kod nas u Hrvatskoj. Imali ste priliku mnoga toga čuti i razumjeti. Društvenim vođama, bili s ove ili one strane, teško je vjerovati... Oni se igraju s umornim narodom jer što ih briga, njima je dobro... Na svaki način upoznajte tu „opasnu sebičnu ispruženu ruku“ koja nas ponovno hoće porobiti, uništavajući tradiciju, identitet naroda, a posebice one koji osobno Bogu vjeruju. **Posebna im je poslastica obitelj, koju žele razoriti, a čovječanstvo smanjiti...** Zato obitelji, drži se milosrdnoga Isusa jer On je naše rješenje. Sv. Papa, Ivan Pavao II., ozbiljno kaže da je obitelj najveće blago civilizacije, a papa emeritus Benedikt XVI. da nam je obitelj zalog budućnosti. Zato se rado uključimo u priprave za solinsko hodočašće hrvatskih obitelji 15. i 16. rujna ove godine. Već sada u travnju počinju ozbiljnije priprave./Vidi ostale članke ove Lodonje/. Ugodno i promišljeno čitanje! (M. Koren, sveć.)

HODOČAŠĆE BOLESNIKA

U pondjeljak po Duhovima, **21. svibnja 2018.**,

na blagdan Blažene Djevice Marije Majke Crkve, upriličit će se u franjevačkoj crkvi u Pazinu **HODOČAŠĆE ZA BOLESNIKE, NEMOĆNIKE I OSOBE POSTARIJE**

DOBI, prema sljedećem rasporedu:

16,00 – Prihvaćanje hodočasnika i početak isповijedanja

17,00 – Sv. krunica i Litaniye Majke Božje

17,30 – Koncelebrirana sv. misa

Predslavi:

mons. IVAN MILOVAN, biskup u miru

PROSLAVA MILOSRDNOGA ISUSA U MOFARDINIMA

KRINGA Mofardini, 8. travnja 2018., Blagdan Božjega Milosrđa; darovani posjed, šumica, jest prostor okupljanja s naglašenom revnošću i zauzetošću za spasenje osoba, djece Božje, bližnjih, tjelesno živih, kao i duša u čistilištu. U tu ja svrhu sagrađena kapelica Milosrdnoga Isusa s potpratnom infrastrukturom. Tripit se godišnje ovdje sakuplja velika skupina vjernika iz župe i okolice, s raznih strana Istre, Hrvatske, pa i dalje – kako kada, po tko zna kojim sve pozivima i nadahnućima, znanima i neznanima. Dođe više svećenika: neki mise, ali više ispovjedaju i tješe, rasvjetljuju, savjetuju i pomažu duhovnim razgovorom. Budući da je nedjelja, ne mogu misiti zbog misa održanih u vlastitim župama. Svakako je to jedno od mjesta gdje se na osobit način doživljava Božje milosrđe. Danas je bio predvoditelj slavlja i propovjednik mons. Ivan Milovan, porečki i pulski biskup u miru, koji je istaknuo da "mržnja donosi krvarenje, a ljubav donosi zacjeljenje rana!" Prisutni su svećenici pomagali vjernicima i slavili Boga na spomenute načine, ponajviše svojom prisutnošću: Stipan Bošnjak – župnik, Ivan Kramar, Marcel Lakoseljac, Josip Kalčić, Josip Zović, Dragutin Goričanec (dovezao je vjernike iz Karlovca svojim autobusom!), Blaž Bošnjaković... Mještani, posebno obitelj Rioža, za sve su se pobrinuli da budu u obližnjem društvenom domu i tjelesno okrijepljeni: pićem, kolačima, sirom i pršutom... Sva ova duhovna i tjelesna djela milosrđa imaju svoj korijen u davnoj želji gospode Marije Rioža da za Crkvu i spasenje ljudi napravi nešto više od prosječne vjerničke zauzetosti... Pričala je ona to meni još prije trideset godina kad je za vrućih ljetnih mjeseci dolazila na misu u Fuškulim jer jedini sam u to vrijeme imao misu u 15,00, što je njoj kao ugostiteljskoj radnici u Poreču i još nekim "tvrdokornim vjernicima" odgovaralo, inače ne bi mogli nedjeljom biti na misi zbog radnoga vremena. Maštala je i obećavala ovo što danas gledam. Nisam joj proturječio, ali nisam bio duboko uvjeren da će uspjeti. U čemu je uspjela? Dati i darovati, i dalje sebe i svoje davati i darivati za spas duša i rast Crkve. Znam da je za to molila i postila i obavljala druga pobožna djela. Pišem to zato je je Marija osebujna osoba, a takve osobe (bilo ženske, bilo muške) teško je do kraja shvatiti i prihvatići; često njihovi motivi budu pogrešno tumačeni (kao želja za osobnom promocijom i sl.). Zato osim simpatizera imaju i sebi nesklone osobe i institucije. Ostaje borba za svoje ideale, koji najčešće budu valjano vrednovani u

nekoj dalekoj budućnosti. Tako i valja jer je to za slavu Božju, a ne ljudsku, tako barem Marija nastoji shvaćati. Meni osobno to je znak koliko laici mogu i žele žrtvovati i trpjeti materijalno, fizički, psihički i duhovno za vjeru, Crkvu, spasenje duša... Možda će i ovaj članak pridonijeti tom trpljenju (što ne želim), a po trpljenju i uvećati zasluge za spasenje potrebitih. Sve na veću slavu Božju! (BiB)

MARIJA KLIMAN rod. SLIVAR

U četvrtak, 22. 3. 2018. godine u svom domu u Puli preminula je moja draga supruga, mama i baba "teta Marija" u 68. godini života. Rođena je 28. 4. 1950. godine u Slivarima kod Žminja od majke Marije i oca Karla. Sklopila je brak sa Slavkom Klmanom 1971. i rodila je dvoje djece, sina Mladena i kćer Suzanu. Uvijek je bila radišna, zračila dobrotom, puna ljubavi, darežljivosti i mira za svakoga. Skromno je živjela jer joj je Bog bio uvijek na prvome mjestu. Izgubila je sina od 26 godina 2000. godine i od tada je uvijek zazivala Boga jer je znala da samo s njim može opet biti sa svojim sinom. Voljela je odlaziti na hodočašća, pogotovo u Međugorje. Živjela je uvijek za druge, a nije marila za sebe. Jako je voljela fratre iz Sv. Antuna u Puli. Kad bi se oni pojavili na vratima njezina doma, bilo je kao da su joj došla njena djeca ili unuci. Napustila je ovaj svijet rano ujutro u pet sati, suprugu na rukama i sa zadnjim riječima na usnama: "Isuse, Isuse" spustila glavu i izdahnula. Ispráćena je na vječni počinak 24. 3. 2018. godine iz crkve Gospe od Milosti u Šijani koju je obozavala i rado u nju dolazila. Pokopana je isti dan u 12 sati na Gradskom groblju u Puli. Neka je dragi Bog nagradi za njena dobra djela u svom Kraljevstvu. (suprug Slavko)

Misa zahvalnica povodom stotoga rođendana Đine Srdoč

MOTOVUNSKI NOVAKI Na vazmenu subotu, 7. travnja 2018. godine, u Motovunskim Novakima slavljenja je misa zahvalnica. Vrijeme vazmene osmine u kojoj Crkva tijekom osam dana ponavlja isti alelujski poklik: „Ovo je dan što ga učini Gospodin, kličimo i radujmo se njemu, aleluja“, lijepo izražava raspoloženje kojim je toga dana odisala župna crkva sv. Marine djevice. Kliktanje i radost zbog Isusova uskrsnuća i pobjede nad grijehom i smrću bili su popraćeni i zahvalom Bogu povodom stotoga rođendana naše drage župljanke Đine Srdoč. U njezinoj prisutnosti te u zajedništvu s rodbinom, članovima župnoga zbara te župnikom vlč. Rudolfom Koracom sveto misno slavlje predvodio je njezin pranečak vlč. Goran Levak. U prigodnoj propovijedi istaknuto je kako liturgijska čitanja toga dana prikladno prate i taj lijepi nesvakidašnji događaj. Najprije se propovjednik osvrnuo na prvo čitanje iz Djela apostolskih koje donosi događaj kako su apostoli Petar i Ivan bili dovedeni pred židovsko vijeće nakon što su uime Isusa Krista ozdravili hroma čovjeka kod hramskih vrata. Na prijetnje da nipošto ne govore ni naučavaju uime Isusovo, Petar i Ivan neustrašivo odgovaraju kako ne mogu ne govoriti što su vidjeli i čuli. Također, napominjući kako je i sav narod slavio Boga zbog toga što se dogodilo, velečasni je Levak naglasio kako smo i mi danas okupljeni zajedno s tetom Đinom oko euharistijskoga stola kako bismo poput njih slavili i blagoslovili Boga. Što znači blagosloviti Boga? Govoriti lijepo o Bogu. Zahvaljivati Ocu za Njegovu vjernost. Zahvaljivati mu za sva dobročinstva, sve događaje našega života, a iznad svega što nam je poslao

svoga ljubljenoga Sina Isusa Krista. Potom je citirao jednu židovsku pjesmu o susretu dvaju anđela pri čemu prvi pita drugoga gdje prebiva Božja slava, na što drugi anđeo odgovara: u blagoslovljaju. Kada mi blagoslovimo Boga, On se uprisutnjuje. I psalam dvadeset drugi kaže kako Bog prebiva u hvalama svoga naroda. Potom se osvrnuo na redak iz otpjevnoga psalma, *Zahvaljujte Gospodinu jer je dobar, jer je vječna ljubav njegova*, za koji je uvjeren da izražava ono što se nalazi u srcu slavljenice. Propovijed je privredna kraju riječima psalma: „Što mogu uzvratiti Gospodinu za sve što mi je učinio? Uzet ću času Spasenja i zazvat ću ime Gospodnje.“ To je upravo Euharistija – najuzvišeniji čin zahvaljivanja Bogu. I pozavavši sve okupljene na radost i izrazivši svoje čestitke teti Đini, zaključio je svoju propovijed. Na samom kraju misnoga slavlja, koje su pjevanjem uveličali i članovi župnoga zbara, rođendansku čestitku teti Đini uputio je i župnik župe Motovunski Novaki vlč. Koraca zahvalivši Bogu na daru njezina života, kao i na svim dobrima koje smo preko nje primili, a osobito njezini najbliži. Po završetku misnoga slavlja svi su prisutni ostali u kratku druženju, fotografirajući čestitanju slavljenici, a potom je svećanstvo nastavljena u obiteljskom ozračju.

Životopis

Đina (Virginia) Srdoč rođena je 4. travnja davne 1918. godine u selu Livaki, u obitelji Šime i Ane Levak, kao najmlađe od osmero djece. Tu živi do svoje 19. godine kada se udaje za Ivana Srdoča iz Motovunskih Novaka. Vjenčao ih je 6. veljače 1937. god. tadašnji župnik velečasni dr. Ivan Pavić. Zajedno gajeći kršćanske vrijednosti, podigli su svoje

četvero djece: Palmiru, Mariju, Anu i Berto, tako da Đina Srdoč danas nosi brojne titule kojima se rijetki mogu dići: devet je puta baka, dvadeset dva puta prabaka i sedam puta šukunbaka. Zanimljivo je istaknuti činjenicu kako je teta Đina imala brata i nećaka na putu prema svećeništvu, no obojica su tragicno preminula. Brat Vladimir (Miro) umro je 1937. god. kao subđakon u Gorici od posljedica pada sa stabla, prilikom postavljanja zastave na blagdan Tijelova. Nećak Edo utopio se kao sjemeništarac 1949. god. u pazinskom potoku. Dogodilo se to samo četiri godine od nepravedna pogubljenja njegova oca Viktora (Đinin najstariji brat) od strane partizanskoga pokreta. Unatoč svemu, Bog nije oduštajao od svećeničkoga poziva u obitelji Levak. Tako je velika radost bila prošla godina, za koju se teta Đina nije nadala da će je doživjeti. U Motovunskim Novakima svoju mladu misu slavio je njezin pranečak Goran Levak kojemu je osobno uručila buket cvijeća na samom početku slavlja. Kako rado ističe, pratila ga je tijekom svih sedam godina sjemeništa svagdašnjom molitvom za koju samo Nebo zna koliko je doprinijela tome da je on mogao predvoditi rođendansku misu zahvale povodom njezina stotoga rođendana. (Rodbina)

ZAŠTO SAM PROTIV ISTANBULSKE KONVENCIJE

Pokušat ću ovaj put dati pozornost pitanju povezanom s ratifikacijom Istanbulske konvencije u Hrvatskom saboru, kao i s osobnim stavom i promišljanjem glede toga, a koje je na tragu većinskoga vjerničkog i crkvenog raspoloženja i uvjerenja. Dakle, riječ je o aktualnoj temi koja je, nažalost, politički, društveno, ali i vjernički-crkveno, jako uneredila unutarhrvatske odnose. Štoviše, posve je izvjesno da će se negativne posljedice toga jakog, i neprirodnog, rascjepa još dugo osjećati, neovisno o rezultatski «glatko ostvarenoj saborskoj pobedi» zagovornika i promicatelja te rodne konvencije. U prilog tomu govori i već najavljenja inicijativa oko prikupljanja potpisa za organizaciju građanskoga referenduma.

Pravo na oprez i otpor

Konvencija je, kao nadnacionalni pravni akt i obvezujuća norma, napravljena u krugu neke uske, široj javnosti nepoznate, nelegitimirane i nereprezentativne skupine «europskih stručnjaka», s tek formalnim pokrićem Vijeća Europe. A Vijeće Europe je danas, nakon razvoja i snaženja drugih europskih integracija, posve izgubilo svoj razlog postojanja, ali se iz interesnih i birokratskih razloga ipak i nadalje valja, kao nekakav europski NGO, po području tobožnje zaštite ljudskih, manjinskih, ženskih, migrantskih i inih prava, propisujući i nalažeći dvojocene norme i pravila, uglavnom neusklađene, pa i suprotstavljene, sa stvarnim životnim potrebama, tradicijom, vrijednostima i identitetom pojedinaca, zajednica i naroda. Ova ponuđena konvencija, plasirana pod zamarnim imenom «zaštite žena od nasilja ...», vrhunski je uzorak takve jedne pravne i ideološke tvorevine, kojoj je zapravo dvostruka namjera. Prva je, i glavna, a zamagljeno prikrivena, postupno uvođenje u sustav odgoja i obrazovanja, kao i u dosadašnji moralno-etički kršćanski sustav, rodne teorije, preko koje će se oblikovati

novi koncept spola, obitelji, roditeljstva, braka, pobačaja, eutanazije i drugih ideološko-svjetonazorskih izvedenica, posve suprotnih vrijednostima koje su nerazdvojni dio našega civilizacijskog, kršćanskog i nacionalnog identiteta. Druga je, pak, namjera oblikovati nadnacionalni pravno-nadzorni okvir, u okviru kojega će se osigurati «brzo rastakanje starog nazadnjačkog sustava» i zaštititi razvoj i širenje, za njih, «novog i naprednog», a za nas, «perverznog, protuprirodnog i bezbožnog» sustava vrijednosti i organizacije društva. Tu dvostrukost ove namjere i krajnjih ciljeva, hvala Bogu, uočili su veoma brzo, ne samo naši biskupi i crkveno vodstvo nego i naš katolički puk, pa se i javno-protestno očitovao o tome, iako bez efikasne potpore u onom dijelu hrvatske političke élite koja se smatra baštinikom hrvatske demokršćanske i nacionalne tradicije. Valja naglasiti kako se otpor prema ovom nasilničkom nameštanju toga čudnog, pa time i opasnog, projekta javlja i u drugim europskim zemljama i narodima. Već sam način javnoga, medijskog i političkog favoriziranja ove konvencije, dokazuje nasilnički, a ne protunasilnički, karakter ovoga projekta.

Marxu i Engelsu odškrinuta vrata

S tim se mora veoma ozbiljno računati u budućem razdoblju hrvatske svakidašnjice. Posve je izvjesno da je preko trenutno ujedinjenih liberalnih, lijevih i europodaničkih snaga u Hrvatskoj otvorena i ojačana nova fronta borbe s «religijom i konzervativnim snagama», što se doskora činilo gotovo nemogućim scenarijem u Hrvatskoj. Sama rasprava oko Konvencije u Saboru pokazala je dosad neviđenu verbalnu agresiju, iskaze mržnje i prijetnje prema vjernicima-katolicima, a posljedično i čitav niz javnih protucrkvenih izjava i zahtjeva za penalizacijom Crkve, za izmjenom Vatikanskih ugovora, za izbacivanje vjeronauka iz škole, za porezna opterećenja vjernika itd. Figurativno se to stanje može opi-

sati orvelovskim ambijentom povratka marksizma u hrvatsko društvo preko demokršćanske vlade i premijera. Taj jedan nepotreban i podvalnički potez hrvatskoga premijera neosporno je pogurao i oživio slabe, k tome demokratski, izborni i povijesno odbačene, snage u hrvatskom društvu za «obračun» s hrvatskom katoličkom tradicijom i vrijednostima. Istina, kad se bolje pogleda i analizira, iznenadjujuće se uočava cijeli niz političkih odluka, u zadnje dvije godine, koje su usmjerenе k tom istom cilju. Niz je tu «opakih» odluka i usmjerenja. Razne vrste protunacionalnih i protucrkvenih koalicija. Anacionalno usmjerene u sferi kulturne i obrazovne politike. Izostanak i najmanjeg oblika lustracije u bilo kojoj sferi totalitarnog, pa čak ni zločinačkog, nasljeđa. Posvemašnji izostanak suverenističke pozicije u odnosima s Europom, a poglavito u odnosima sa susjedima. Takva politika začudo, iako s tankom i izrazito nehomogenom parlamentarnom većinom, uspijeva osigurati stabilnost Vlade i vladavine, iz jednostavnoga razloga jer se dopušta da sve političke grupacije zadovolje, od slučaja do slučaja, svoje bezobzirne političke interese, a na štetu općega dobra i višeg nacionalnog interesa. Taj viši nacionalni interes mora biti očuvanje političkoga i nacionalnog zajedništva u sferi jednakopravnosti, suverenosti, slobode itd., a to je načinom donošenja Konvencije, neprincipijelnim koalicijama koje su tom prigodom stvarene, velikim nepoznanicama u smislu krajnjih ciljeva i namjera i snažno oživjelom anticrkvenom propagandom i akcijom opasno napadnuto. Kako biti za sve to, moji ljudi, želi li se dobro našem narodu, našoj kršćanskoj vjeri i nama samima?!

LUKA KRILIĆ, USELJENIK-POVRATNIK U HRVATSKU

Dva otvorena pisma: Zašto se Hrvati iseljavaju i što nam je činiti?

Luka Krilić rođen je prije 55 godina u Rimu od oca Hrvata i majke Talijanke. Odrastao je i školovan u Italiji. Odgajan je da voli i poznaje obje domovine svojih roditelja. Odrastanjem preko oca spoznaje povijest i svu patnju hrvatskoga naroda, posebno u Domovinskom ratu. Sudjeluje u osnivanju hrvatsko-talijanske udruge u Rimu i pokretanju hrvatsko-talijanskoga časopisa „Insieme/Zajedno“ te kasnije i Saveza hrvatskih zajednica Italije, gdje je povremeno i predsjedao. Diplomirani je politolog, nekadašnji vlasnik maloga obiteljskog hotela u Rimu. Surađivao je s drugim Hrvatskim zajednicama u Italiji i vrlo je često dolazio i na godišnje susrete Hrvata u Padovu o blagdanu sv. Leopolda Mandića, kao i na Susrete književnika hrvatskih manjina u Rovinju. Prije godinu dana preselio je s obitelji, suprugom i trima sinovima, u Zagreb gdje danas živi hrvatsku stvarnost. Često borave i u Rovinju gdje žive roditelji supruge Danijele. Jedna od namjera bila mu je i doprinijeti boljitu svoje nove domovine. Međutim, u svojoj prvoj godini boravka u Hrvatskoj, spoznavši da je jedan od rijetkih povratnika u godini masovnoga iseljavanja Hrvata, osjeća nemoć i odlučuje se za otvorenu komunikaciju s hrvatskim institucijama i medijima. Luka Krilić ovih se mjeseci javio dvama otvorenim pismima hrvatskim vlastima i hrvatskim iseljenicima. Otvorenim pismom, u kojem se osvrnuo na svoj povratak u Domovinu i odlazak sve većeg broja Hrvata iz Hrvatske, obratio se Savjetu Vlade RH za Hrvate izvan RH i u iseljenički portal Fenix-magazin te drugim medijima. Dao je i svoje dublje viđenje zašto se Hrvati iseljavaju.

Luka Krilić – Prvo otvoreno pismo

Svima nam je dužnost nešto činiti

„Dragi članovi Savjeta, dragi predsjedniče Ivane Grbešić, dugo sam razmišljao što raditi, hoću li Vam pisati ili ne. Onda sam ipak rekao da mi je dužnost nešto učiniti, jer sam bivši član Savjeta, predstavnik za Italiju i potpredsjednik za Europu.“

Slijedimo dobre primjere: Irska

Prošlih godina, najviše smo tražili „Program povratka“, jer smo bili svjesni, kao i danas, da je situacija u domovini jako loša u demografskom pogledu. Gubimo 20 tisuća ljudi svake godine, što je razlika između novorođenih i umrlih, a uz dodatno iseljavanje, kojem svjedočimo prošlih pet godina, za 30 godina bit će jedva 2,5 milijuna stanovnika u Hrvatskoj. Naša zemlja već sada ima velika prazna područja, a bit će ih još više. Naravno da globalisti i međunarodna zajednica već imaju plan kako nadopuniti nedostatak radne snage kod nas. Imamo dobar primjer Irske. Kad je pala na 2,5 milijuna stanovnika, potaknula je svoj program povratka i danas ima 4,7 milijuna stanovnika. Zašto Hrvatska ne slijedi njihova iskustva i ne napravi isto što i oni? Zašto ne bi hrvatski iseljenici-investitori imali iste uvjete kakve su imali irski iseljenici? Nedavno se u Saboru raspravljalo upravo o Zakonu o investicijama, a iseljeništvo u njemu nema ni traga. Znači li to da se sve nastavlja po starome?

Dijaspora može promijeniti sliku Hrvatske: demografski, gospodarski i zaposljavanjem zaustaviti iseljavanje

Dragi Ivane, nadam se da si svjestan da je hrvatska dijaspora jedan od najvažnijih čimbenika koji mogu promijeniti sliku domovine u svakom pogledu: popraviti demografsku sliku i preko investicija potaknuti gospodarski rast i zaustaviti masovno iseljavanje. Nadam se, Ivane, da ćeš ti i ostali članovi Savjeta biti toga svjesni i da ćemo nastaviti našu zajedničku borbu. Naša pobjeda u budućnosti može dovesti stotine tisuća ljudi izvana i to je jedina šansa da pomognemo našoj Hrvatskoj. Iseljeništvo ne može više čekati. Moramo promijeniti smisao zakona o odnosima prema Hrvatima izvan Hrvatske koji je Sabor prihvatio 2011. godine. Taj zakon kao da ima za glavni cilj da iseljeništvo ostane тамо gdje je i sada. A to znači propast za domovinu.

Vrata za iseljeništvo su u RH čvrsto zatvorena i dalje

Dragi Ivane, kao useljenik već više od godinu dana, mogu svjedočiti da su sva vrata za iseljeništvo i danas u Hrvatskoj čvrsto zatvorena. Mogao bih ti pričati da poslije toliko vremena još nemam hrvatske dokumente, nemam posla,

Luka Krilić, predsjednik Hrvatske zajednice u Rimu i predsjednik Saveza hrvatskih zajednica u Italiji

nisam uspio ocariniti vlastiti auto, jer su me tražili deset puta veći iznos od njegove vrijednosti. Nisam uspio dijete upisati u državnu gimnaziju jer nema sve petice (a slučajno zakon to omogućava djeci diplomata). Nisam uspio izvaditi zdravstvenu iskaznicu za djecu jer nemaju prebivalište u Hrvatskoj nego samo boravište (vlasnici stana koji daju u najam u ugovoru napišu da ne možeš imati prebivalište, nego samo boravište). Ako na ovo dodaš da 90 posto iseljeništva nema hrvatsko državljanstvo, ne može glasati i nema dovoljno predstavnika u Saboru (a ako se vraćaš kao umirovljenik čeka te i porez na mirovinu), mislim da ti je slika kompletna i vrlo jasna. Rekli smo da je dosta ruganja s hrvatskom dijasporom. Nadam se da ćete i svi članovi i Ivane podržati naše stavove i da ćemo zajednički ostvariti najviše što možemo za naše useljenike. Srdačan pozdrav!

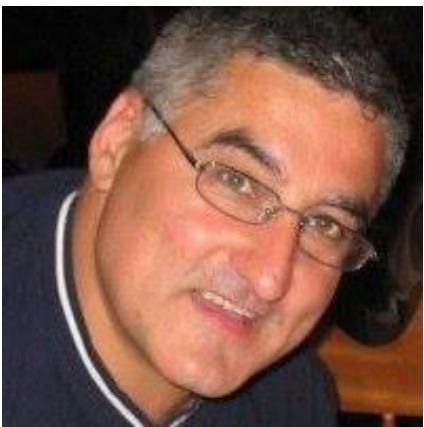
Luka Krilić, useljenik

Luka Krilić: Drugo otvoreno pismo

Otvoreno pismo hrvatskim iseljenicima:

“Hrvatska država nije kriva”

Smisao povratka – Hrvatska bogata prirodnim resursima

„Dragi sunarodnjaci,
ma gdje god bili, od srca Vas pozdravljam. Odlučio sam Vam napisati ovo pismo jer mislim da se nalazimo u istoj situaciji, iako sam ja useljenik a Vi ste emigrirali. Zašto sam se vratio? Zato što svjetski stručnjaci tvrde da je Hrvatska, po prirodnim resursima najbogatija država u Europi, jedina koja može biti energetski neovisna. Mislite li da je to malo? Uz to imamo i marljive, poštene, obrazovane i radine ljude i mislim da bi svaki pametan čovjek ovdje želio živjeti. Zašto onda naša država polako ali bez prestanka umire?

Odgovor djelomično možemo naći u ove tri točke.

1) Komunistički izvori nam kažu, iz „Izveštaja jugoslavenskog ministra unutarnjih poslova Rankovića“ koji tako sažima pobjedu komunista 1945.: „Kroz naše je zatvore prošlo između 1945. i 1951. 3.777.000 ljudi, a likvidirali smo 568.000 neprijatelja naroda“.

2) Martin Opančar, načelnik Udbe u Donjem Miholjcu 1948., piše 1992. godine: „Do kraja života borit ću se protiv titoizma, kao najzločinačkijeg političkog sistema koji je ikada stvoren na ovoj planeti.“

3) Bruno Bušić, ubijen u Parizu 1978.: „U Hrvatskoj je policijski teror bio najjači, najobuhvatniji, mnogo veći nego na Kosovu. Tada (1968.) u Hrvatskoj je bilo milijun i tristo tisuća policijskih dojšea, a tek devetsto tisuća zaposlenih, što praktički znači da je čitav narod bio pod neposrednom policijskom kontrolom“. Upitajmo se sada je li takav „zločinački sustav“ poražen u Domovinskom ratu? Odgovor nažalost glasi: Ne! Znamo kako su branitelji uspjeli pobijediti vojnu komunističku diktaturu, ali što je s ostalim dijelom bivše strukture: tajnim službama, diplomacijom, policijom, medijima, pravosuđem, kulturnim ustanovama, bankama, gospodarstvom, civilnim društvom, itd.? Kako smo rekli, snage koje su nadzirale ove strukture, nisu bile

poražene nego su se sve pretočile u novu demokratsku Hrvatsku. Kako se to moglo dogoditi? Odgovor stoji iza riječi: „Pomirba“.

Iza te riječi su se sakrili svi zlonamjerni ljudi koji dan danas vladaju i rastaču ovu državu. Taj tumor koji je proizšao iz gornje tri točke samo se premjestio na novo mlado tkivo i naglo se raširio i oštetio nas i cijelu našu državu. Komunističke elite ne samo da se nikada nisu pokajale za ono što su hrvatsko-me narodu učinile nego su sve ostale na starim mjestima i nastavile voditi sve gore navedene strukture. Umjesto da je narod nad njima proveo lustraciju, oni su uspjeli provesti svoju lustraciju nad pojedincima koji su se vratili iz iseljeništva, od kojih su neki čak pri tome bili i ubijeni. Taj zločinački duh koji ne može više otvoreno proganjati ljude zbog politike, jer smo ipak u demokraciji, sada radi na drugačiji način: preko pravosuđa, ovrha, valutnih klausula i sličnih mjera. Cilj je onemogućiti život Hrvata u njihovoj domovini. Sada je možda malo lakše shvatiti zašto država umire. Barem je to ono što sam ja zaključio. Pravo da vam kažem, ja sam se odlučio vratiti jer sam htio osobno vidjeti što se zbiva u domovini. Kad živiš vani, kao što sam ja živio 55 godina u Italiji, jako te iznenadi vijest da je 3200 pripadnika jedne pobjedničke vojske počinilo samoubojstvo. Ili da u Hrvatskoj zbog jednog neplaćenog računa možeš izgubiti kuću. Da ti mogu blokirati račun za svakakve gluposti. I da je iz Hrvatske iselilo 300.000 mladih i obrazovanih ljudi... Nije bilo druge nego doći i vidjeti je li sve to istina. Ako se slažete sa mnom da je grijeh što se nismo oslobodili komunističkog mentalnog sklopa usmjerenog protiv naroda i države, onda možemo zaključiti da ste vi, ja, narod i domovina, zajedno žrtve jednog nezavršenog procesa. Ali činimo

grešku svaki puta kada okrivljavamo Hrvatsku za nešto. Nije domovina kriva, ona je isto žrtva, kao i narod.

„Što me briga, brod nije moj!“

Što možemo napraviti da bismo to promijenili? Ljudi često govore da ih politika ne zanima jer je prljava, no ipak u politici ima jedno važno oružje koje do sada nije upotrijebljeno, a to je – glasovanje.

Postoji jedan vic koji objašnjava važnost politike. Dva čovjeka putuju brodom u SAD. Jedan je legao spavati, a uskoro je vani počelo veliko nevrijeme. I prijatelj ga budi i govori mu da će brod potonuti zbog nevremena, a on odgovara: „Što me briga, brod nije moj“, i nastavlja spavati. To je odgovor onima koji kažu da za njih politika nije važna. Baš zbog toga elite koje su proizašle iz gore navedene tri točke, uspijevaju vrlo dobro kontrolirati državu. Branitelji se ubijaju, mladi se iseljavaju, podobni glasuju, a država umire. Ako želimo promijeniti Hrvatsku moramo se i te kako baviti politikom. Ima više pozitivnih primjera koji pokazuju što znači raditi i djelovati zajedno. Narod je uspio zaustaviti izgradnju dvije termoelektrane, u Pločama i na Perući, bez nasilja. Bilo je dovoljno što su se politički aktivirali. Iako su elite strašno jake, umrežene i dobro vođene uz inozemnu savjetodavnu i financijsku pomoć, mi ih možemo pobijediti samo ako radimo zajedno. Jedini način da spasimo našu budućnost i budućnost naše djece je preko pametnog glasovanja! Morate znati za koga glasujete, bitno je da je to moralna osoba pa će se sve promijeniti. Lijep pozdrav, u nadi da ćemo se svi naći u našoj dragoj domovini i svi skupa se angažirati da napravimo od naše drage zemlje, najrazvijeniju, najtolerantniju i najsretniju zemlju na svijetu. Vaš sunarodnjak Luka Krilić“

Bdjenje za duhovna zvanja na grobu bl. Bulešića

U subotu, 21. travnja 2018. u Porečkoj i Pulskoj biskupiji obilježen je 55. svjetski dan molitve za duhovna zvanja. Tim je povodom održano već tradicionalno hodočašće i bdjenje uoči Nedjelje Dobrog Pastira u svetvinčentskoj župnoj crkvi Navještenja Marijina gdje se čuvaju zemni ostaci bl. Miroslava Bulešića.

Geslo ovogodišnjeg Svjetskog dana molitve za duhovna zvanja bilo je „Evo me, Gospodine, mene pošalji!“. I ove je godine više hodočasnika pješačilo iz Rovinja prema Svetvinčentu. Program je ondje započeo pobožnošću krunice, a potom je slavljena misa koju je predvodio vlč. Rikardo Lekaj, pročelnik dijecezanskog Vijeća za duhovna zvanja, ministrante i pastoral mladih.

Vlč. Lekaj je u prigodnoj homiliji istaknuo i pohvalio poduhvat hodočasnika pješaka koji su hodočasteći imali na umu one koji će jednog dana postati svećenici, redovnici i redovnice, ali i one koji to već jesu. Komentirajući nadalje ulomak Evandelja iz dnevnog čitanja propovjednik je naglasio da je Isus taj Dobri Pastir koji daje život za svoje stado, za nas. Ovce sijede svoga pastira, ali on je uvijek ispred jer je spremjan riskirati svoj život da bi zaštitio svoje ovce. Isus Krist je taj Dobri Pastir koji je dao život za nas. On je umro da bi mi preko ove smrti primili novi život koji dolazi od Krista. Propovjednik je nadalje posvjestio okupljenima da možda upravo nekoga od njih Gospodin zove u svoju službu, te je iznio ponešto iz promišljanja iz vremena kada je on birao svećeništvo. Upravo kao što ovce prepoznaju glas svoga pastira, tako i mladi čovjek u svome životu prepozna glas Gospodinov koji ga zove u duhovno zvanje. Potaknuo je mlade da poslušaju taj glas ako osjete da ih zove, i neka se odaže odazvati se. Za čuti taj glas potrebno je otvoriti svoje srce.

Propovjednik je nadalje podsjetio na simboliku okupljanja na molitvu za duhovna zvanja upravo na mjestu gdje počivaju zemni ostaci bl. Miroslava Bulešića. On je bio dobar pastir, do-

bar svećenik, dobar kršćanin, dobar čovjek. On je bio spremjan dati život za svoj narod, za svoje stado, za svaku župu i ljude koje su mu bili povjereni. Bio je spremjan sve ostaviti i u potpunosti je slijedio primjer Isusa Krista. Nije prihvatio ponudu biskupa da se skloni na sigurno nego je prihvatio ponudu Isusa Krista i ostao sa svojim stadom. To je Dobri Pastir po uzoru na Krsta. To je znak vjere, znak svetosti. Njegov nam je život svjedočanstvo da je moguće slijediti Isusov primjer i živjeti Evandelje. Do tog stadija žrtvovanja za druge dolazi se preko iskrene molitve. Iz redovitog prakticiranja sakramentalnog života možemo crpiti snagu za živjeti život po Evandelju. Bl. Miroslav je upravo u toj crkvi slavio svoju prvu svetu misu. On je zahvaljujući vjeri i molitvi dosegao taj stupanj svetosti da je umio oprostiti i svojim neprijateljima, te geslom svoga života učinio rečenicu „Moja osveta je oprost.“ Sve je to mogao jer se hranio Kristom i bio je pun Duha Svetoga, istaknuo je propovjednik. Zato smo i mi ovdje da možemo vapiditi „Daj nam Gospodine, svetih pastira, svetih svećenika, svetih redovnika, svetih redovnica.“ Jer, ako nema svećenika, tko će krstiti djecu, tko će pričešćivati, isповijedati... zapitao se propovjednik. Krist preko svećenika dolazi čovjeku. Propovjednik je potaknuo okupljene neka na toj misi daju prednost upravo molitvi za nova duhovna zvanja i za one koji već jesu u tim službama, da budu sveti svećenici, redovnici i redovnice. Podsjetio je kako je upravo ta župa dala mnogo svećenika i redovnica a iz te je župe i biskup u miru mons. Ivan Milovan.

Obilježavanje zaključeno je klanjanjem pred Presvetim Oltarskim Sakramentom.

DOBRILIN KUTAK

(Koristi se knjiga „Biskup dr. Juraj Dobrila: Spomen-knjiga.“ Pazin. „Josip Turčinović“. 2012.)

„Bilo je u porečko-puljskoj biskupiji veliko pomanjkanje svećenika. Bilo je mnogo župa bez župnika, odnosno dušobrižnika. Teška je bila ta rana za gorljivo i plemenito srce Dobrilino. Pa što da čini? U obližnje župe Poreča, kamo nije mogao poslati svećenika, išao bi sam svake nedjelje i blagdana misiti, propovijedati, krstiti i ako treba bolesne providiti. Takve poslove obavljao bi mjesecu i mjeseci! Kad je nagnulo ljudstvo k ispovijedi, a on opazio, da je malo svećenika, prvi bi se našao u ispovjetaonici a kadšto zadnji bi iz nje izišao. Kad bi išao u obližnje župe, rado je također ispovijedao, kad bi ga zamolili. Biskup Dobrila bio je pun Duha Božjega, pa bi rado u nedjelje i blagdane polazio u crkvu i prisustvovao svetoj misi. Takom je prigodom pomnjiwo pazio, kako se ljudi vladaju u crkvi. Nije nikomu oprostio, već svakoga ukorio, ako je opazio, da se nepristojno ponaša u crkvi.“

Vojni biskup i kapelani posjetili Oprtalj

Dana 8. travnja, nakon jutarnje mise u crkvi bl. Miroslava Bulešića u Valbandonu kod Fažane, policijski i vojni kapelani sa svojim su biskupom mons. Jurom Bogdanom pošli na studijsko putovanje i u posjet Koparskoj biskupiji u Sloveniji te popodne župi Oprtalj. Voditelj i tumač po Istri bio je don Ilija Jakovljević, policijski kapelan u Policijskoj kapelaniji bl. Miroslava Bulešića za Policijsku upravu istarsku. Vodič je progovorio o vjerskom i povijesnom stanju Istre između dvaju svjetskih ratova jer je to vrijeme života i djelovanja bl. Miroslava Bulešića. Ključnu ulogu u očuvanju hrvatskoga identiteta Istre imalo je istarsko svećenstvo i narodnjaci. Ireditizam i fašizam nastojao je na sve načine izbrisati hrvatski identitet Istre. Najveća su stradanja bila u vrijeme Drugoga svjetskog rata od strane nacista i fašista. Propašću fašizma, svećenstvo aktivno sudjeluje u procesima priključenja Istre matici Hrvatskoj, čak su i dvojica

svećenika potpisnici rujanskih pazinskih odluka. Na kraju toga procesa svećenstvo i njima bliski ljudi naći će se na udaru komunističke vlasti te će jedna od brojnih nedužnih žrtava komunističkoga sustava biti i bl. Miroslav Bulešić – istaknuo je vodič. Nakon prijepodnevnoga posjeta Kopru i koparskom biskupu mons. Jurju Bizjaku, kapelani sa svojim biskupom posjetili su župu Oprtalj gdje ih je u župnoj crkvi dočekao vlč. Ante Tonči Jukopila. Vlč. Jukopila progovorio je o vjerskom stanju župe za vrijeme njegova župnikovanja te goste upoznao s povijesu župe. Župnik je posebno istaknuo s kojim se trenutno poteškoćama župa danas susreće: odumiranje stanovništva, jačanje nekih ideja koje su bile prije demokratskih promjena te potreba očuvanja hrvatskih i katoličkih vrijednosti, kako u Oprtlju, tako i šire. Nakon molitve župnik je goste proveo kroz mjesto te se uz razgovor i župnikovu travaricu druženje nastavilo uz bratsku *agape*.

Hrvatski istarski preporoditelji

Juraj Dobrila (I. dio)

Godine 1854. godine Dobrila izdaje svoje kapitalno djelo. Riječ je o molitveniku Otče, budi volja tvoja!, koji je do danas objavljen u dvadesetak izdanja. Namjera Dobriline edicije bila je očuvanje kršćanskih vrijednosti koje su čitateljima bile prenesene upravo na hrvatskome jeziku, čime se svakako širila i pismenost u tada veoma zaostalim istarskim ruralnim područjima, nastanjenima hrvatskim i slovenskim stanovništвom.

Juraj Dobrila, bez sumnje, najvažnija je osoba hrvatskoga preporodnoga pokreta Pokrajine Istre s Kvarnerskim otocima, koji ondje započinje u početcima šezdesetih godina devetnaestoga stoljeća. Doba je to kada se Habsburškoj Monarhiji vraća ustavnost i kreće parlamentarizam na državnoj i pokrajinskoj razini. U tim novim političkim procesima i stremljenjima ka demokratičnosti, svoje mjesto našao je i J. Dobrila, obnašajući dužnost zastupnika Istarskoga sabora i Carevinskoga vijeća u Beču u duhu slavenstva Josipa Jurja Strossmayera i Franje Račkoga. Naravno, Dobriliu u prvoj redu sagledavamo kao katoličkoga velikodostojnjika, kao pastoralnoga djetatnika, preporoditelja, podupiratelja obrazovanja itd.

Od Vologa Ježenja do Beča

Rođen je 16. travnja 1812. u selu Veli Ježenj u središnjoj Istri, u ruralnoj obitelji. Školovanje je započeo u susjednome Tinjanu. Tamošnji ga je kapelan prepoznao kao veoma darovitog te je njegovim roditeljima savjetovao da sina pošalju na daljnje obrazovanje k franjevcima gdje bi mladi Juraj od 1824. do 1826. g. pohađao dvogodišnju pripravnicu pripremajući se za predstojeće gimnazijsko obrazovanje. U Pazinu se ističe marljivošću, te ga tamošnji franjevci šalju u Karlovac svojoj subraći kako bi u periodu između 1826. i 1832. g. pohađao šestorazrednu gimnaziju. Boravak daleko od rodne kuće na Dobriliu je djelovao dvojako: morao je ranije sazreti i naučiti brinuti se o sebi, a jednako tako, u Karlovcu su se u to doba rađale preporodne misli: godine 1838. ondje je zaživjela i čitaonica, stoga je opravданo pretpostaviti da se Dobri-

la družio s pristašama preporodnoga pokreta. Prepostavljamo da je ondje osvijestio odluku o pohađanju studija bogoslovije u Gorici gdje je od 1832. do 1834. pohađao posljednja dva razreda gimnazije, a potom do 1838. g. studij bogoslovije. Bez sumnje, Dobrila se ondje imao priliku družiti s mlađim bogoslovima iz niza dijeceza: porečko-pulske, krčke, tršćansko-koparske i goričke, što je svakako doprinijelo sklapanju poznanstava i formiranju njegovih preporodnih stajališta. Zaredivši se po završetku treće godine studija koji je iduće godine i završio, vratio se u Istru gdje su ga čekale kapelanske dužnosti u selima Mune i Hrušica. Već 1839. g., inicijativom tadašnjega tršćansko-koparskoga biskupa Mateja Ravnikara, odlazi u Beč na više teološke studije u poznati Carsko-kraljevski viši zavod za izobrazbu svjetovnih svećenika pri Sv. Augustinu. Za boravka u Zavodu upoznaje svojega sumišljenika i suradnika u brojnim budućim preporodnim aktivnostima J. J. Strossmayera. Trogodišnji je studij završio obranom doktorskoga rada *Nauka crkvenih otaca o sakramentu ispovijedi* (*Dissertatio patristica de Confessione sacramentali*). Noseći dobre opisne ocjene koje su čelnici Augustineuma istaknuli u njegovoj svjedodžbi: «*Kruna svim njegovim preizvrsnim svojstvima bilo je napokon njegovo uzorno, u istinu svećeničko vladanje, njegova krotka čud, mila prijaznost i čednost i savjesno vršenje svih pravila naše kuće tako, da se možemo od njegove buduće djelatnosti nadati mnogome, što će nas veseliti*», vraća se u svoj širi zavičaj i ondje rasplamsava preporodnu vatrnu. Najprije odlazi u Trst gdje provodi idućih šesnaest godina obavljajući zahtjevne službe koje su mu povjerili crkveni velikodostojnjici – spomenuti biskup Ravnikar, a potom i njegov nasljednik Bartolomej Legat. Tako je najprije postavljen za kapelana i propovjednika na njemačkome jeziku u najvećoj tršćanskoj Župi sv. Antuna Novog, a potom za vjeroučitelja i ravnatelja ženske osnovne škole. O razvoju njegove preporodne svijesti svjedoči i činjenica da se 1848. g. upisao u tršćansko «Slavjansko društvo», koje je okupljalo pripadnike brojnih slavenskih naroda.

Molitvenik Otče, budi volja tvoja!

Godine 1849., inicijativom biskupa Legata bečka je vlada dopustila otvaranje omanjega tršćanskog sjemeništa za bogoslove četvrte, odnosno posljednje godine studija za kandidate koji su pripadali Tršćansko-koparskoj biskupiji. Dobrila postaje profesorom pastoralne teologije, kao i ravnateljem te novootvorene obrazovne teološke institucije. Iduća promjena u Dobrilinu radnoma dijelu života zbilja se 1854. godine kada je između devetorice kandidata izabran na mjesto župnika i kanonika tršćanske stolne crkve sv. Justa. Iste godine izdaje svoje kapitalno djelo koje ocjenjujemo kao izraz Dobriline brige za duhovne potrebe zapuštenijega, hrvatskoga i slovenskoga dijela vjernika, mahom iz ruralnih krajeva. Riječ je o molitveniku *Otče, budi volja tvoja!*, koji je do danas objavljen u dvadesetak izdanja. Važno je istaknuti da je molitvenik nakon njegova tiskanja pregledao utemeljitelj Riječke filološke škole Fran Kurelac sugerirajući Dobrili: «*Premda Vas dobar glas preticaše kako se začudih nada tim kako Vam je jezik gladak, pravilan i razumljiv, začudih se tim većma što današnja Istra nije ona ista kojom bijaše za Stjepana Consulani za Franje Glavinića. Vaša je knjižica moje obamrlo ufanje opet uskrsnula te se tvrdo nadam da po Vašemu primjeru i med Istrijanci ono liepo slovensko slovo opet ožive koje bi zlosini rado lopatom pogrebal i zagrnil.*» Svakako, prvotna je namjera Dobriline edicije bila očuvanje kršćanskih vrijednosti koje su čitateljima bile prenesene upravo na hrvatskome jeziku, čime se svakako širila i pismenost u tada veoma zaostalim istarskim ruralnim područjima, nastanjenima hrvatskim i slovenskim stanovništвom.

Biskup Juraj Dobrila – svečano ustoličenje u Poreču

U lipnju 1857. g. preminuo je prvi biskup ujedinjene Porečke i Pulske biskupije Antonio Peteani, stoga su državne i crkvene vlasti krenule u traženje njegova nasljednika. Zanimljivo je stajalište goričkoga nadbiskupa kao odgovor na upit tršćanskoga namjesnika o predlaganju mogućih kandidata za mjesto biskupa. Tako, između ostalog, ističe da «*pored općenito potrebnih osobina, učeni biskup Poreča i Pule treba poznavati pokrajin-*

ske jezike, a k tome biti vješt i u njemačkom jeziku. Glavni pokrajinski jezik u biskupiji Porečkoj i Pulskoj je talijanski, potpuno poznавanje kojega je tamošnjem biskupu neophodno, jer je poznato kako je priobalno stanovništvo spomenute dijeceze potpuno talijansko, a svi obrazovani u čitavoj dijecezi govore talijanski.» Zaključuje kako je porečko-pulskom biskupu zbog toga neophodno tek «nekakvo poznавanje slavenskog». Mišljenje ljubljanskoga biskupa favoriziralo je jedino Dobrilu kao odgovarajućega nasljednika preminuloga porečko-pulskoga biskupa. Svakako, tu je i ocjena biskupa B. Legata koji, doduše, navodi trojicu kandidata za biskupsko mjesto, a Dobrilu predstavlja kao vrlo revna dušobrižnika koji je «upućen u svaki dio crkvenog djelovanja; ljubav za njegove istarske seljake naučit će ga prevladati sve zapreke koje se suprotstavljaju zdravim poduhvatima za podizanje kulture i vjerske uljednosti zbog čega zaslužuje najčvršći preporuku.» Izjave navedenih biskupa, a posebice ona kako je župnik Dobrila «osoba neospornog legaliteta te vrlo odana vlasti. Vlada može biti uvjerenja kako će u njemu naći gorljivog i savjesnog promicatelja planova usmjerenih k dobrobiti zemlje» bile su presudne da mu se povjeri ovo časno crkveno mjesto. Od Dobrile se, kao novoga biskupa, mnogo očekivalo, problemi u Biskupiji bili su znatni, stoga ne čudi izjava nadležnoga bečkoga ministra kako je Dobrila «u najboljoj životnoj dobi i uživa dobro zdravlje; stoga je u stanju u ovoj nevelikoj biskupiji dugo i s lakoćom izvršavati biskupsku dužnost u pogledu kanonskih vizitacija i u potpunosti ukloniti dosadašnje teškoće unutar dijeceze.» Biskupsko imenovanje od strane vladara Franje Josipa I. uslijedilo je 12. listopada 1857., a 21. prosinca iste godine uslijedila je i potvrda tadašnjega pape Pija IX. Nakon posvećenja u Gorici, Juraj Dobrila je 17. svibnja 1858. g. svečano ustoličen u Poreču. (nastavlja se)

Korizmena duhovna obnova u Taboru

Upripravi za Uskrs i sjećanje na drugu obljetnicu održavanja Misija, župljani Župa svetoga Jurja iz Starog Pazina i Svetе Lucije Pazinske, predvođeni župnikom Željkom Zecom, uputili su se 10. ožujka 2018. godine na jednodnevnu duhovnu obnovu u Tabor – Kuću susreta, koja se nalazi u Samoboru. Većinu hodočasnika činili su bračni parovi što je posebno važno u sadašnjem trenutku kada se u pitanje stavlja položaj i značenje obitelji i kada je u tijeku rasprava o ratifikaciji Istanbulske konvencije. U Samoboru nas je dočekao fra Ivan Matić koji je prije dvije godine, zajedno s drugim svećenicima u našim župama, održao Misije. Obostrano smo se radovali ovom susretu. Uz njega, dočekao nas je i bračni par Terzić, Vesna i Davor iz Rovinja, koji su u Taboru poslužitelji i ovakve duhovne obnove glazbeno prate već desetak godina, a znaju i u našim župama uzvjeti razna slavlja svojim pjesmama. U jutarnjim je satima fra Matić držao nagovor na temu Marije te spomenuo da je najljepši put do Isusa upravo Marija, čije ime znači *od Boga ljubljena*. Ona nam već u samom imenu otvara svoj identitet. Otac nebeski želio je da se po srcu Marijinu dogodi triumf. Posebno se ljubav Marijina prema čovjeku očituje po njezinim ukazanjima u poznatim marijanskim svetištim, kao što su Fatima, Lurd i Međugorje. Marija je zaručnica Duha Svetoga isto kao što je i Crkva zaručnica Duha Svetoga. Posebno su upečatljive posljednje Marijine riječi koje se prenose u evanđeljima, a to je njena zapovijed: „Što god vam rekne: učinite!“ To je glavna poruka nama koja nam poručuje da ne postavljamo pitanja, da ne sumnjamo, već vjerujemo. Druga tema koje se propovjednik dotakao bio je smisao trpljenja i боли. Svi se mi ponekad pitamo zašto patnja i bolest, zašto smrt, zašto trpe nevini i djeca. Ni kršćani nisu zaštićeni od takvih situacija, sve nas može zadesiti ta ljudska stvarnost, ali u snazi uskrsnuća i otkupljenja Kristova možemo naći odgovor. Krist nas ne spašava izvana nekom čudesnom formulom, već nas spašava iznutra. On nas spašava svojom krvlju. On je ta žrtva koja je prisutna i u cijelom Starom zavjetu.

Kako u bolesti biti radostan?

Ljudski gledano – nema logike, ali ne možemo pobjeći od toga, no da bismo osmisili naše križeve, mi idemo za Kristom. Zašto je Isus morao trpjeti? Upravo zato jer je želio proći sve ono što i mi prolazimo. On je uzeo na sebe sve ono što i mi proživljavamo u ovoj suznoj dolini. Tjelesna je smrt ušla u naš život, ali Isus nas čuva od duhovne smrti u vječnosti. Dan nam je brzo prolazio uz kraće stanke u kojima smo prošetali prekrasnim Samoborom gdje smo posjetili i pomolili se na grobu našega dragog fra Zvjezdana Linića koji je također kod nas držao Misije. Nakon ručka uslijedila je molitva i razmatranje Krunice te blagoslov i bolesničko pomazanje. Najvažniji, a ujedno i zaključni dio činilo je euharistijsko slavlje. Fra Matić se tu osvrnuo na činjenicu kako Bog dolazi ususret čovjeku da ga ozdravi. Isus je rekao da nije došao radi zdravih nego radi bolesnih. Nije došao radi pravednih nego radi grješnih. Takav milosrdan Isus ozdravlja i iscjeljuje naše rane. On ozdravlja sve što je u nama ranjeno i bolesno. Čovjek koji doživi susret s Isusom, dobiva milosrdno srce. A svaka je Euharistija otvoreno nebo gdje nam Isus pokazuje da želi biti s nama i da želi očistiti naše srce. Putem kući vlc. Zec nas je, čitajući prigodne tekstove, dodatno obogatio i potaknuo da razmišljamo o prioritetima u životu. Posebno su bila zanimljiva zrnca mudrosti, kao i neke najvažnije riječi koje bi bilo dobro da usvojimo u svom ophođenju s drugim ljudima. Kad čovjek zauzme stav da je Krist njegov gospodar, Gospodin ga posebno blagoslivlja. U tom smo se duhu i mi razišli svojim kućama, zahvalni Bogu za sve što smo doživjeli i čuli. (Mirjana Ferencić)

O demografskoj obnovi ili: *dice ni* (II. dio)

Da nam dijete bude bogatstvo

Kad sam bila trudna sa svojim trećim djetetom, moj suprug i ja bili smo tema svojih susjeda, prijatelja, kolega, čak i rođaka jer nismo normalni. Ta što će nam treće dijete kad svi imaju dvoje?! To je bila društvenim samoupravnim dogovorom kod reproduktivno „osvještenih“ ljudi samoupravnoga socijalizma napisano zacrtana „količina“ djece. Maksimalno. Ako imaš više, ili si potpuno zaostao i nazadan, a sigurno ti je i neki ujak ili stric svećenik. Nisu se toliko čudili mom suprugu jer on je bio iz „nerazvijenih i protudržavnih“ krajeva gdje se „samo mole i prave dječku u onom kamenjaru“, ali ja? Iz napredne Istre? Pa „i otac joj radi u zdravstvu, što ona ne zna kako se to rješava?“ Da, javna sramota – imati treće dijete. Osamdesetih. „Baš su jedni. Ona još studira, nezaposlena, dvoje djece već imaju, treće na putu, a on radi u školi. A ni stana ni auta nemaju. Jadni, valjda ne znaju drukčije. Ma ča oni misle?“ koliko li sam puta to čula iza sebe, a čak mi je liječnik ginekolog, a da ga nitko ništa nije pitao, na tvrdnju da sam trudna, mrtav hladan napisao uputnicu sa šifru *Ab*. Da se „riješim toga“. A to, „kako se to radi“ lijepo je ozakonjeno baš u godini kad sam sa svojih devetnaest rodila svoje prvo dijete. Na koje sam, poglavito po današnjem gledanju premlada, „još dijete“, kako mi je rekao profesor na fakultetu na mom prvom ispitnu, već tada bila jako ponosna. I doživjela ga kao najveće bogatstvo. Eto, tu mislim da je kvaka. Da nam dijete bude bogatstvo. Samo po sebi. Da nam bude ponos. Da svaka trudnica bude kraljica. Da nema toga novca ni stvari koje bi bile nadomjestak za tu sreću i uopće civilizacijski svjetonazor. A mi smo već odavno duboko uronjeni u kulturu rađanja maloga broja djece (iz različitih razloga, nikako samo ekonomskih) i kulturu svjetonazora – imati dijete. Kao da je to stvar i kao da je to vlasništvo. Dječku se danas promatra kroz ekonomski naočale: olakšice, naknade, popuste, trošak, nazivaju se manjak, demografski manjak. Imaju status gori od novca jer novac nitko ne baca, a dječku... čak i smeće dobiva po-

sebnu novčanu i ekološku vrijednost jer se plaća i reciklira.

Ljepota žrtvovanja roditelja za svoju djecu

Ovdje ne treba smetnuti s uma i odnos prema starijima. Jer, čini se da ni njih ne volimo previše. *Starci nisu in*, smetaju nam, i kao što reče naš poznatni pisac akademik Pavao Pavličić, kao da ih nije lijepo vidjeti u javnosti jer na TV-u nema voditelja i spikera iznad pedeset (Berlusconi se uvijek trudi biti mlađi kao podnevna rosa). Takve se ljude, premda možda u najboljim radnim godinama, pune iskustva i još uvijek vrlo dobrih mentalnih i fizičkih sposobnosti nigdje ne prima na posao, nego se traži mlađe, prodorne, samoreklamirajuće, emotivno ledene, *fightere*, spremne na dokazivanje i gaženje svih pred sobom, za tvrtku 24 sata na dan (film *Đavolji odvjetnik*), i naravno, za profit, bez obiteljskoga života, bez djece koja noću plaču, kašiju, imaju vrućicu ili priredbu u školi, koja bi se mazila i bila s mamom i tatom. Djeca nam smetaju u našoj udobnosti i bezbrižnu životu, u tjelesnom izgledu da uvijek budemo vitki, mlađi, privlačni. Komu? Radi čega? Dovoljno je pogledati scenu u svakom prosječnom kafiću. Mlade mame s kolicima za stolom, piju kavu s prijateljicama, najčešće puše, a lice im je nagnuto nad mobitel i prsti su užurbani na njemu. Same se sa sobom smiju dok gledaju „fotkice“ u svom najdražem u *fancy futroli mobiću*. One samo sjede za istim stolom, ali zaljubljeno komuniciraju sa svojim pametnim uređajem. A dijete? Pa, u kolicima je. U čemu je problem, halo, što mu *fali*? Ta vise mu plastične ptičice iznad njega i plišanci. Valjda mama ima pravo izaći i naći se s *frendicama i shareati likeove*?! Umjesto da dijete prijubiti uz svoje lice, da mu se obraća, da ga uopće ne vodi u kafić, ona ga „fotka“ pa to *forwardira* svojim *fcb*. tzv. prijateljima. U časopisima se reklamira ženino vitko tijelo nakon poroda i seksu izgled kao da je to cilj, a rađanje tek jedno usputno nužno zlo čije posljedice po tijelu treba čim prije izbrisati. Nisu na naslovnicama žene koje su rodile više djece, osim kao priča iz rubrike „sudbine“ za Božić,

nego one koje nakon poroda izgledaju kao da nikad nisu bile trudne, ni dojile. Lijepo je i dobro čuvati svoje tijelo, ali i to govori o našoj filozofiji odnosa prema rađanju. Nigdje nitko ne govori o ljepoti žrtvovanja roditelja za svoju djecu dano-noćno, u svakom trenutku, počevši čak i od toga da se čuva okruženje u kojem se ona nalaze, pa da nikad ne čuju psovke, ružne riječi, čak ni spomen nekoga zla, tračeve i ogovaranja, gnjev i ljutnju na sve i svakoga u domu i na poslu, da se pazi što oni mogu vidjeti u medijima, da ih se poučava žrtvi, odgovornosti i redu, pristojnosti. Licemjerni smo jer kažemo da se danas svijet vrti oko djece. Ne, nego oko odraslih. Jer su dječka onakva kakvi su im uzori. Nije sve po njihovu, nego po našemu, jer je nama lakše i udobnije da bude po njihovu. A cijena, no, pa već je plaćamo. Nudi im se internet kao nadomjestak za stvarno i potpuno, dobro obrazovanje, sažetci knjiga umjesto pravih, cijelih knjiga. Tako pristupaju i životu uopće. Samo u sažetcima i samo ono što bi prošlo cenzuru svjetonazora današnjega svijeta, ovoga u kojem nema djece. Sv. Tomu Akvinskog se ne čita, kao ni sv. Augustina. Može li se uopće reći da se netko obrazovao, pa ni odgojio ako to, naprimjer, nije čitao? Kad je sv. Jeronim, boraveći u Betlehemu, primio Letino pismo u kojem ova traži upute za odgoj svoje malodobne kćeri, on joj preporuča svakodnevno čitanje Sv. pisma („Buđenje gospodice Prim“ Natalije Sammartin Fenollera).

Filozofija kulta čovjeka samo za sebe

Istina je da svijet ide u nekom potrošačkom smjeru i *imati* pravcu, da taj žrvanj melje sve pred sobom, da mladi ljudi nemaju nikakve sigurnosti ni za minimum egzistencije i da dječka, ako i nemaju najmoderniji mobitel ili tablet i tenisice po zadnjoj modi, ako im se ne kupi odmah po navršenoj punoljetnosti dobar auto, stan čak, ipak moraju imati nešto više nego smo imali mi ili naši roditelji. Izazovi su strašni i globalizacija guta sve. Opća je nesigurnost. Ali opet, koliki su od nas mogli ili još mogu imati barem još jedno dijete? Danas bi možda

bili manje zabrinuti za sutašnjicu. Koliko je vlastitoga doprinosa u toj priči dao svatko od nas? Ne radi demografije, nego radi nas samih. Kao pojedinci, kao narod, kao svijet zacijelo bismo bili sretniji. I mirniji za budućnost. A pobačaji? Koliko je djece abortirano i iz kojih motiva? Jesu li to ekonomski razlozi, je li to baš tako? Naša je županija prva ili među prvima po brojevima izvršenih pobačaja. Isto tako po razvodima braka. Isto tako po referendumu za brak gdje se očitovala za slobodu braka među osobama istoga spola. S ponosom su to isticali lokalni čelnici. Oni isti koji se znaju hvaliti kako smo mi *lider* regija, ekonomski najnaprednija, turistički najprosperitetnija, ona u kojoj se puno radi, pa i zarađi. Je li, onda, pravi i jedini razlog rađanja maloga broja djece kod nas ekonomsko stanje i loša vladina politika? Ma koja Vlada bila. Da je bilo po vladinim politikama bilo kada i bilo gdje, svijeta ne bi bilo. Ispada već kao floskula, ali bit će da je ipak kriva ideologija koja je zahvatila svijet još za Francuske revolucije, a nakon toga znamo. Točno je da bi se vladinim mjerama štošta moglo učiniti, ali filozofija tjelesnoga užitka, filozofija kulta čovjeka *samo za sebe*, filozofija da hoću živjeti lagodno tako da mi bude po nagonima, da mi bude imati, imati, imati, da volim samo sebe, da neću odgovornost, da ne želim davati, da neću nikakvu muku ili žrtvu, da imam pravo raditi sa svojim tijelom što hoću, da imam pravo eutanazirati, klonirati i začeti djecu u epruveti, pa ih kao robne zalihe uskladištiti, da imam pravo prirodne zakone podređivati sebi, učinila je svoje. Filozofija da neću Boga. Zapravo, zavaravajući se da hoću vječno živjeti, bojam se upravo vječnosti jer sam se udaljio od Boga.

(D. S.)

KRIŽNI PUT NA CVJETNICU U GORNJEM LABINU

Na Cvjetnicu, u popodnevnim satima, po prvi se put održao Križni put ulica-ma Staroga grada Labina. Sudjelovalo je 40-ak župljana koji su objeručke prihvatali poziv i poticaj novoga župnika vlč. Mirka Vukšića da i na taj način barem malo oživimo našu starogradsku jezgru. Budući da su ulice Gornjega Labina vrlo slične onima u Jeru-

zalemu, sudionici su mogli zorno predočiti i slikovito se uživjeti u Isusov križni put. Na rastanku smo se svi složili kako bismo željeli da nam ovakav križni put postane tradicionalan pa očekujemo da nam se dogodine pridruže i drugi naši župljani te da tako uđemo u slavlje Velikoga tjedna. (*Loreta Blažina*)

Završetak Križnog puta na Fortici s pogledom na Rabac

PREDAVANJE U PAZINSKOM KOLEGIJU

KATOLIČKI ODGOJ U CRKVENIM DOKUMENTIMA

Prof. dr. sc. Gordan Črpić, prorektor za nastavu Hrvatskoga katoličkog sveučilišta, 22. 3. 2018. za djelatnike Pazinsko koga kolegija izlagao je temu *Katolički odgoj u crkvenim dokumentima*, osvrnuvši se i na aktualnu kurikularnu reformu. Ravnatelj Kolegija dr. sc. Alejandro Castillo Jiménez, zaželjevši predavaču dobrodošlicu, istaknuo je važnost uloge i poslanja prosvjetnih djelatnika u današnjem svijetu brzih promjena te potrebu stavnoga promišljanja i usavršavanja u svom zvanju. Predavanje je upriličeno u blizini obilježavanja obljetnice smrti mons. Antuna Heka i Dana škole. Promišljajući kroz prizmu crkvenih dokumenata što se događa u katoličkim krugovima, predavač je temu podijelio u tri dijela: stanje u Hrvatskoj, o reformama i katolički odgoj.

Čudno je imati katoličku školu kod nas. U javnosti je prisutno nepoznavanje stvarnoga stanja. Vani su katoličke škole elitne, cijenjene, skupe i imaju socijalnu dimenziju. Vrlo je poželjno biti u toj školi. Analizom medija kod nas se stječe dojam da su katolici manjina iako ih po zadnjem popisu ima 86 %. Došli smo do toga da je statistička većina postala socijalna ma-

njina. Ako uzmememo elemente koji čine koheziju u društvu, bitan pokazatelj socijalne kategorije jest povjerenje u institucije. Povjerenje je u institucije malo, a time socijalni kapital pada. Povjerenje ljudi međusobno ne bi smjelo pasti ispod 33 % (u Hrvatskoj je 12 %). Društvo je vrlo statično i nisko je povjerenje u institucije. Sve reforme u Hrvatskoj uvijek završavaju isto. Danas smo pred trećom reformom. Naša je situacija takva da se ne polazi od hrvatskoga realiteta. Radi se o sustavu koji bi trebao biti zadovoljen. Idealan je zakon, ali problem je njegova primjena. Mi imamo nasljeđe koje nas opterećuje. Glavni je problem reforme što su iz reforme isključeni učitelji, roditelji i djeca. Dokument Kongregacije za katolički odgoj *Odgajati za međukulturalni dijalog u Katoličkoj školi* polazi od realiteta društvene zbilje. Iz dokumenata se izvlače fenomeni koji se prelamaju u današnjoj zbilji: kulturnost, relativizam, fundamentalizam, modernitet, prozelitizam, globalizacija, individualizacija, infantilizacija. Tim dokumentom Crkva pokušava dati smjer kako se u svemu tome snaći, imajući hrabrosti ponuditi konkretne odgovore. Crkva daje alate za ovaj zahtjevan

posao – odgajanje! Daje kulturni odgoj s idejom da treba ozbiljno uzeti svoju kulturu i identitet, razumjeti i drugu kulturu i vidjeti gdje je dijalog postavljen. Nitko nije posjednik istine i zajedno ju tražimo. Dokument polazi od kršćanske antropologije i teološke refleksije na stvarnost koja nas okružuje. Važno je spoznati da mi ne spašavamo svijet, nego Bog, a mi doprinosimo da se nešto uredi, napravi. U ovom procesu individualizacije jako je važno biti zajedno i jačati osjećaj za zajednicu. To daje ono nešto više – odgoj za slobodu: donositi odluke i biti odgovoran. Misli se da je puno slobode, a ima puno bijega od slobode. Treba poticati svijest o važnosti obitelji. Obitelj je u teškoj krizi i prevelik je teret koji se stavlja na nju. Pitanje identiteta bitna je stvar. Što znači biti vjernik katolik danas? Koji je obzor zajedničkoga dobra? Poštovanje i razumijevanje vrednota drugih sredina i kultura. Naglasak je na ljubavi žene i muškarca.

Zadatak bi katoličkih škola bio: formirati i odgajati zrele ljude. Često raditi protiv struje, ali to ne znači odustati od toga! (T. M.)

Što sve danas podrazumijeva riječ katolik

BITI KATOLIK DANAS

Upravo nam socijalna duhovnost pomaze pri odgovaranju na ona pitanja: Gdje si? Gdje ti je brat?

U četvrtak, 22. ožujka 2018. godine u Pazinskom je kolegiju predavanje za javnost na temu *Biti katolik danas* održao prof. dr. sc. Goran Črpić, pročelnik Odjela za sociologiju Hrvatskoga katoličkog sveučilišta u Zagrebu.

Predavanje su organizirali Katoličko društvo prosvjetnih djelatnika Istre mons. Antuna Heka iz Pazina i Pazinski kolegij-klašična gimnazija povodom 16. obljetnice smrti mons. Antuna Heka.

Prof. Črpić već je na početku istaknuo kako ne želi ovo predavanje učiniti suhoparnim već zanimljivim. Katolici su demografska većina u RH, ali je u medijima sasvim drukčija percepcija, stoga je prof. Črpić u odgovoru na pitanje tko su katolici danas krenuo od početka, od Sv. pisma, i to od pitanja: „Čovječe, gdje si? Gdje ti je brat?“ Cijelo Sv. pismo muči

se odgovorom na to pitanje, pa je i danas ono jednako teško.

Tijekom povijesti različite su škole, različiti filozofi pokušavali također dati odgovor (stari Grci, Kant, Sartre...). Vrlo je važno kako ćemo i mi danas odgovoriti na ovo pitanje jer će nas to odrediti i prema nekim drugim važnim dvojbama (npr. prema pobačaju, eutanaziji i sl.).

Što sve danas podrazumijeva riječ katolik, pitao se prof. Črpić. Jesu li to sakramenti inicijacije, tradicija, moralni uzusi, pri čemu je važno u koga ili u što vjerujemo jer to orientira čovjeka, prisustvovanje obredima, koji su važni u potvrđivanju identiteta? Sva ova pitanja pokazuju kako religioznost nije jednostavan fenomen. Prema američkom istraživanju ona ima šest dimenzija:

1. pripadnost
2. u što/koga vjeruješ
3. praksa (može biti i ritualna)
4. znanje
5. iskustvo u doživljaju svetoga

6. moral (on je posljedica svega pretodnoga).

Sve ove dimenzije mogu biti neovisne i ne moraju biti jednakost zastupljene.

Prof. Črpić dodao je i sedmu dimenziju, a to je javna uloga Crkve, između ostalog, njezinim socijalnim naukom. On ima četiri dimenzije: dostojanstvo ljudske osobe, solidarnost, supsidijarnost, opće dobro. Upravo nam ta socijalna duhovnost pomaze pri odgovaranju na ona pitanja: *Gdje si? Gdje ti je brat?* Da bi se ta socijalna duhovnost ostvarila, potrebne su kreposti traganja za istinom (istina oslobađa), sloboda (teška je, potreban je odgoj za slobodu), ljubav u istini, a to je ona ljubav kojoj je život jedina valuta koju ona priznaje, i odgovor na pitanje tko je moj Bog.

Biti katolik danas, dakle, znači tražiti način kako biti čovjek i brat čovjeku, nije lako, ali jedino ispunjava čovjeka. (KDPDI)

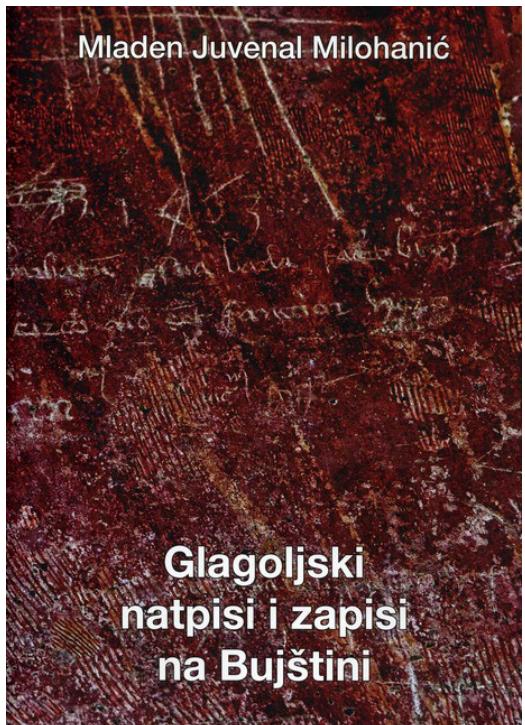
„Glagoljski natpisi i zapisi na Bujštini“

U petak, 20. 4. 2018. u bujskoj kinodvorani javnosti je po prvi put predstavljena knjiga „Glagoljski natpisi i zapisi na Bujštini“.

Autor knjige, vlč. Mladen Juvenal Milohanić, prisutnima je rekao da mu se napokon ostvario san i velika želja koja će doprinijeti očuvanju i prezentaciji hrvatske pismenosti i kulture. Uz njega je velik doprinos stvaranju navedene knjige dao Vitomir Jadrečić koji je njezin urednik te se ujedno nalazi na čelu bujskoga ogranka Matice hrvatske. Jadrečić je, zajedno s autorom fotografija, Slađanom Dragojevićem, obilazio područje Bujštine te prikupljao informacije i analizirao materijale. Za vrijeme njihova istraživačkoga rada uspjeli su pronaći i kamene blokove s natpisima, za koje se smatralo da su izgubljeni. Dragojević je također ispričao publici zanimljivosti avanture

koja je trajala gotovo 18 mjeseci. Što se tiče oblikovanja knjige, glavnu je ulogu imao Eugen Borkovsky koji je, kako navodi, htio stvoriti glagoljašku slikovnicu Bujštine, koja nije preozbiljna (opterećujuća), a ujedno ima dozu tajnovitosti. Sam događaj uveličao je i akademik Josip Bratulić sveobuhvatnim izlaganjem na temu pismenosti, istakнуvši da nas ona razlikuje od svih ostalih bića na Zemlji. Čestitkama se pridružio gradonačelnik Fabrizio Vižintin koji je za Knjigu izjavio da svjedoči o događajima i kulturi našega područja. Uz njega je riječi hvale za postignuće uputio i Zorislav Lukić, tajnik Matice hrvatske.

Publika je pomno pratila cijelu prezentaciju koja je bila uveličana nastupima ženske vokalne skupine Romansa i klape Kornarija te poezijom Tomislava Milohanića. Na samome kraju, nakon zahvala, uslijedilo je druženje u atriju POU-a uz prigodan domjenak, donosi portal Naša Bujština. (*Tiskovni ured PPB*)

Duhovni glazbeno – poetski program u Domu „Vila Maria“

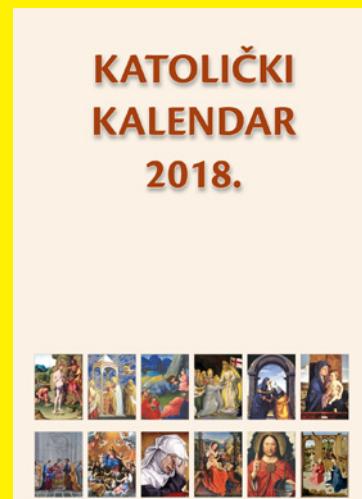
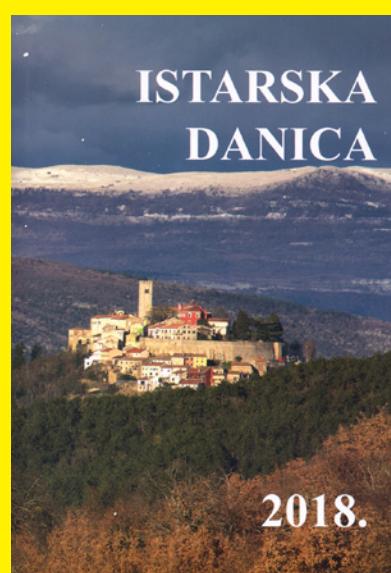
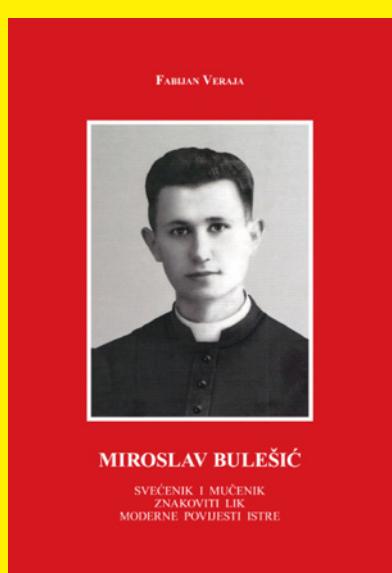
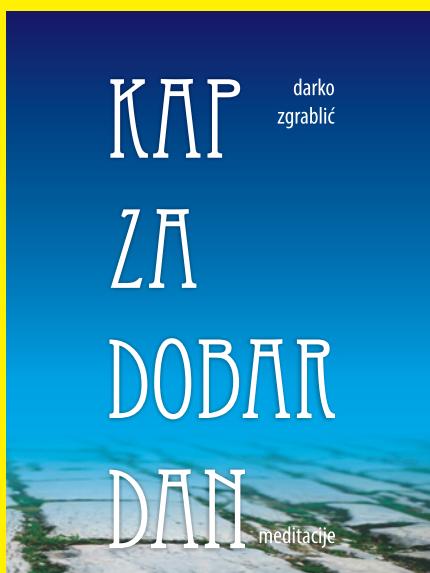
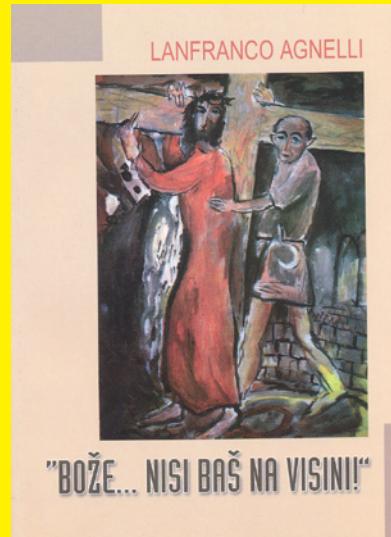
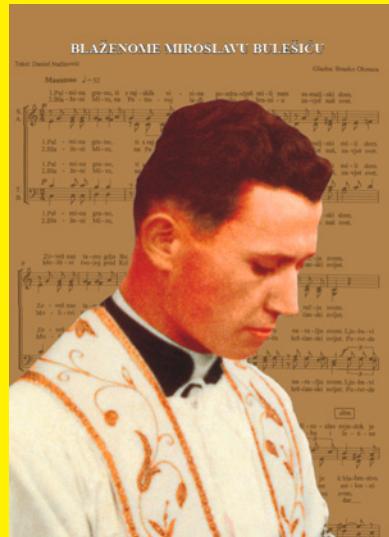
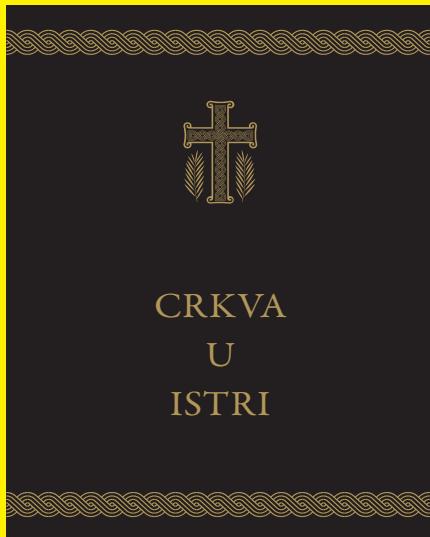
PUŁA U četvrtak, 5. travnja 2018., u Puli u Domu za starije i nemoćne osobe „Vila Maria“ održan je duhovno-glazbeno-poetski program. Nastupili su gosti iz Rovinja, bračni par, kantautor Davor Terzić pjevanjem i pjesnikinja Vesna Terzić čitanjem poezije. U trajanju od pola sata štićenici Doma pripremili su se za radosno slavlje svete mise koja se inače svakoga prvog četvrtka slavi u njihovu domu. Svetu je misu slavio o. Đuro Hontić, župnik Župe sv. Ivana Krstitelja. Nazočnih je bilo pedesetak od 195 korisnika Doma, od kojih su mnogi teško pokretni. Nakon svete mise uslijedilo je druženje uz kolače i kavu.

POSJETITE KNJIŽARE "JOSIPA TURČINOVIĆA"

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIĆ d.o.o., Pazin
Narudžbe na tel. 052/ 624 342

Prodavaonice:
PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/621 082
PULA, Dantev trg 1, tel. 052/216 498
POREČ, Eufrazijeva 22, tel. 052/451 784

KATOLIČKI
KALENDAR
2018.

Jurja Dobrile 6, Pazin - tel: 052/ 88 77 11
www.radioistra.hr